

Paměť a učení

Paměť a učení

- Učení
 - Získávání nových znalostí a dovedností
- Paměť
 - Udržení naučené informace
- Klasifikace dle
 - Trvání
 - Charakteru informace
 - Zavzatých struktur mozku
 - Buněčných a síťových mechanismů

Paměť a učení

- **Kódování**
 - Zpracování příchozí informace
- **Přepis**
 - Registrace vstupní informace ze sensorických zdrojů
- **Konsolidace**
 - Informace trvalejšího významu přepsána do permanentní paměti
- **Uložení**
 - Výsledek získání a konsolidace informace
- **Vybavení**
 - Využití uložené informace k vytvoření vědomé reprezentace informace, či k vykonání naučeného chování

Vstup

Vstup

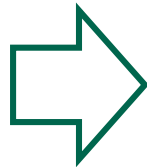

Okamžitá
paměť

Vstup

Okamžitá
paměť

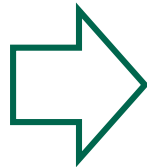

Krátkodobá paměť
(uložení)

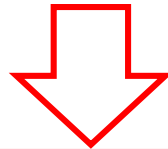
Vstup

Okamžitá
paměť

Krátkodobá paměť
(uložení)

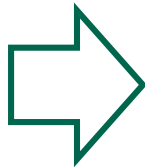

Zapomínání – ztráta informace

Vstup

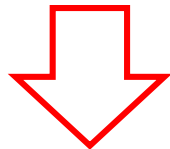
Okamžitá
paměť

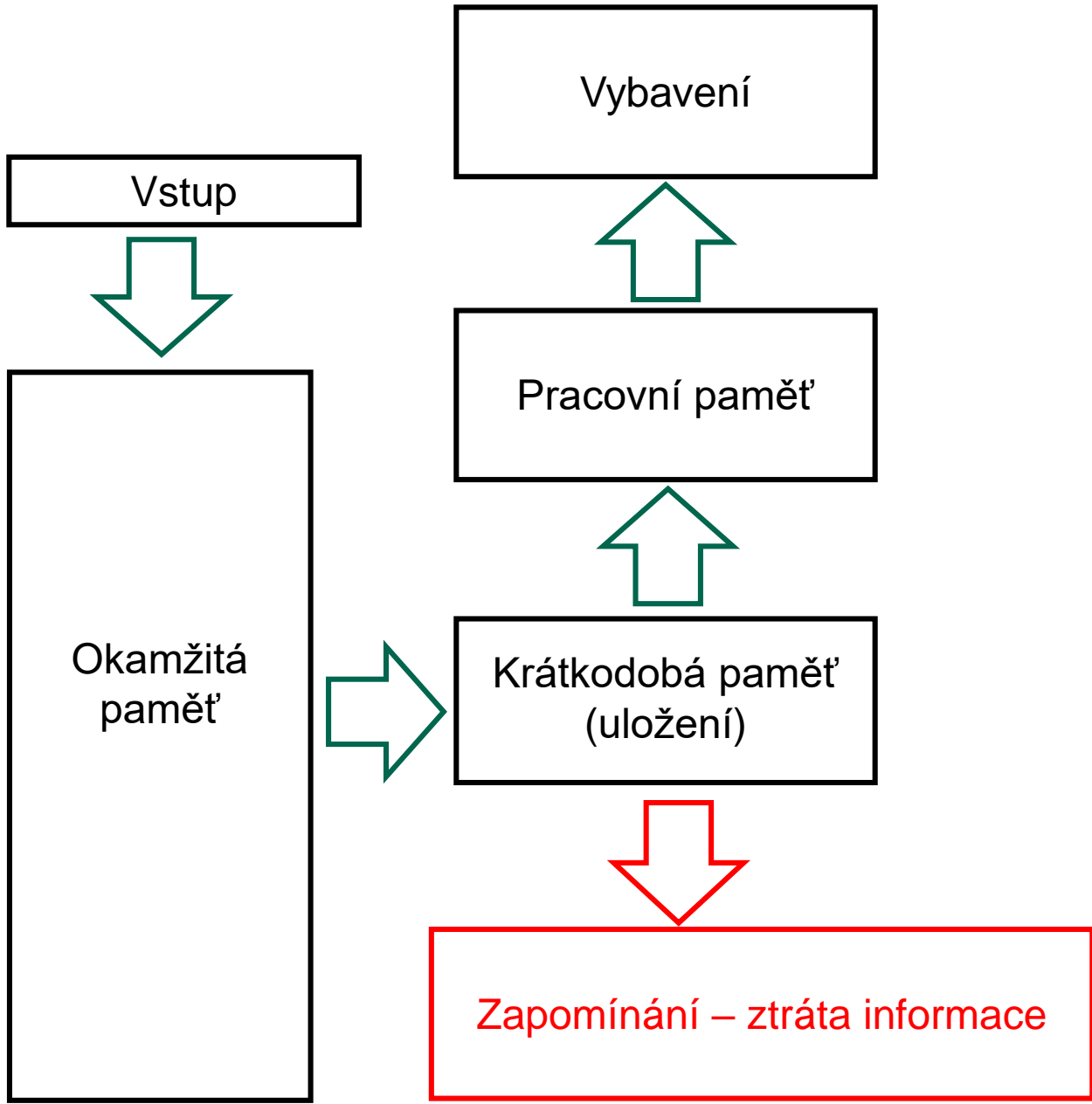
Pracovní paměť

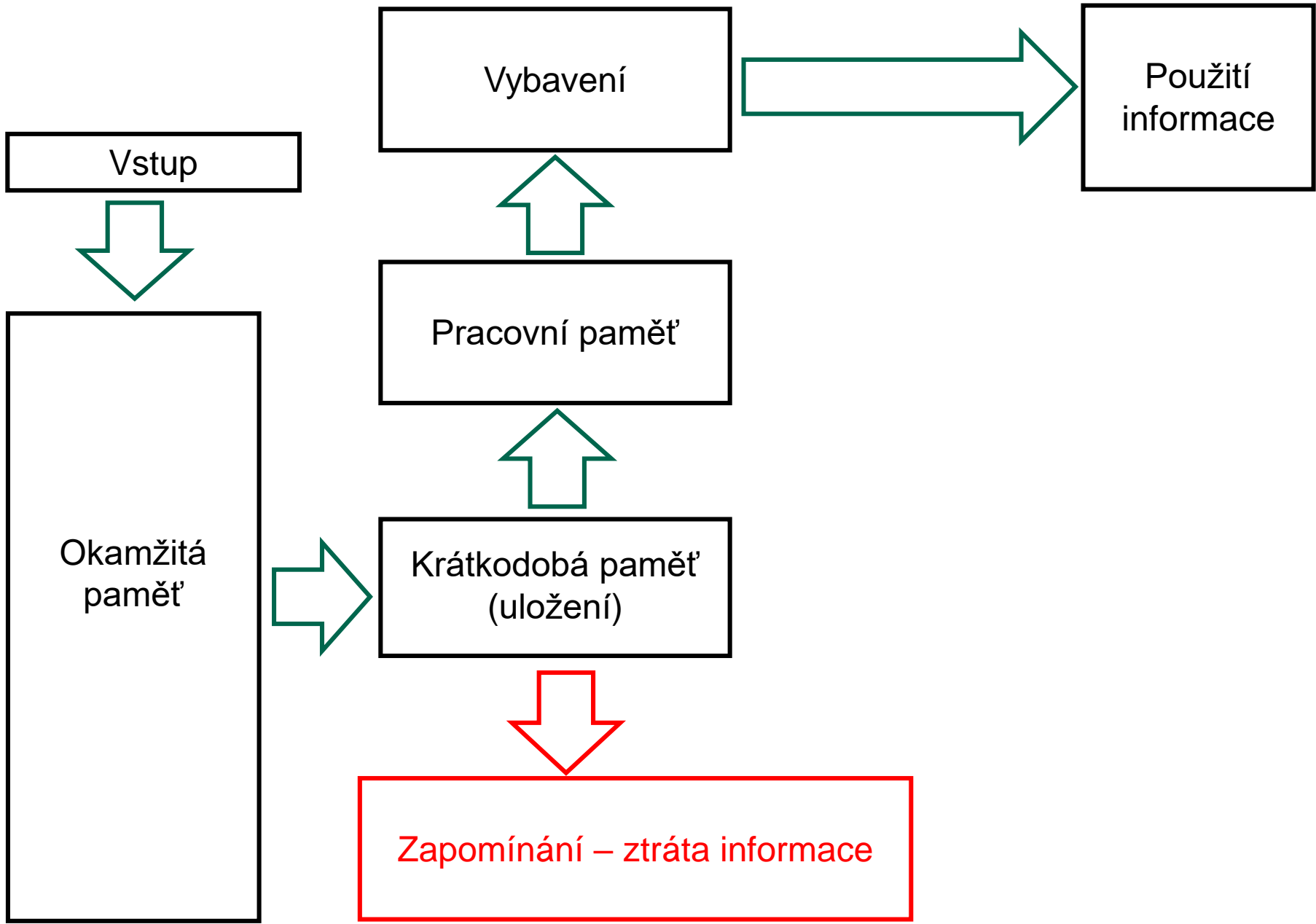

Krátkodobá paměť
(uložení)

Zapomínání – ztráta informace

Vstup

Vybavení

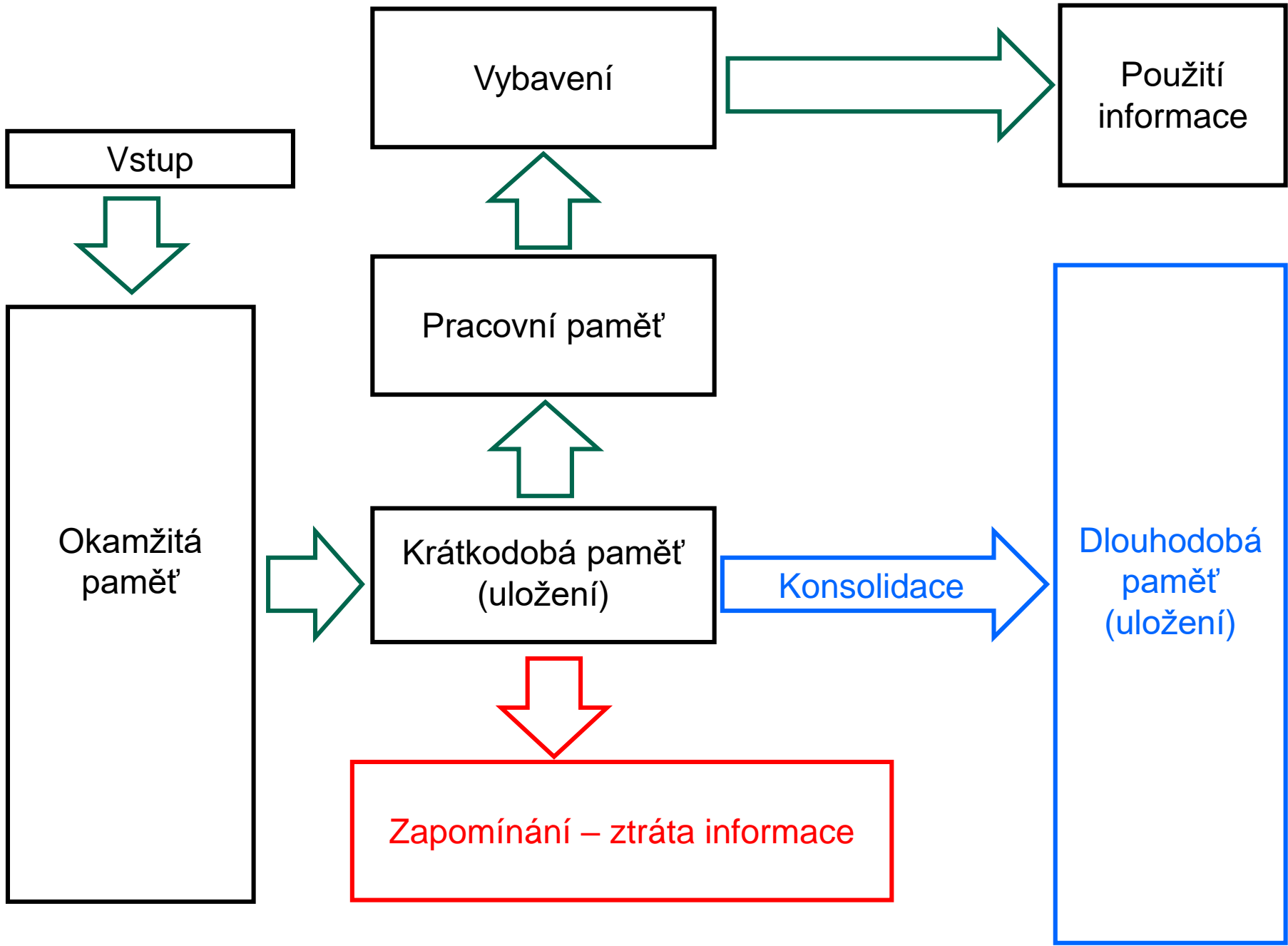
Použití
informace

Pracovní paměť

Okamžitá
paměť

Krátkodobá paměť
(uložení)

Zapomínání - ztráta informace

Vstup

Vybavení

Použití
informace

Pracovní paměť

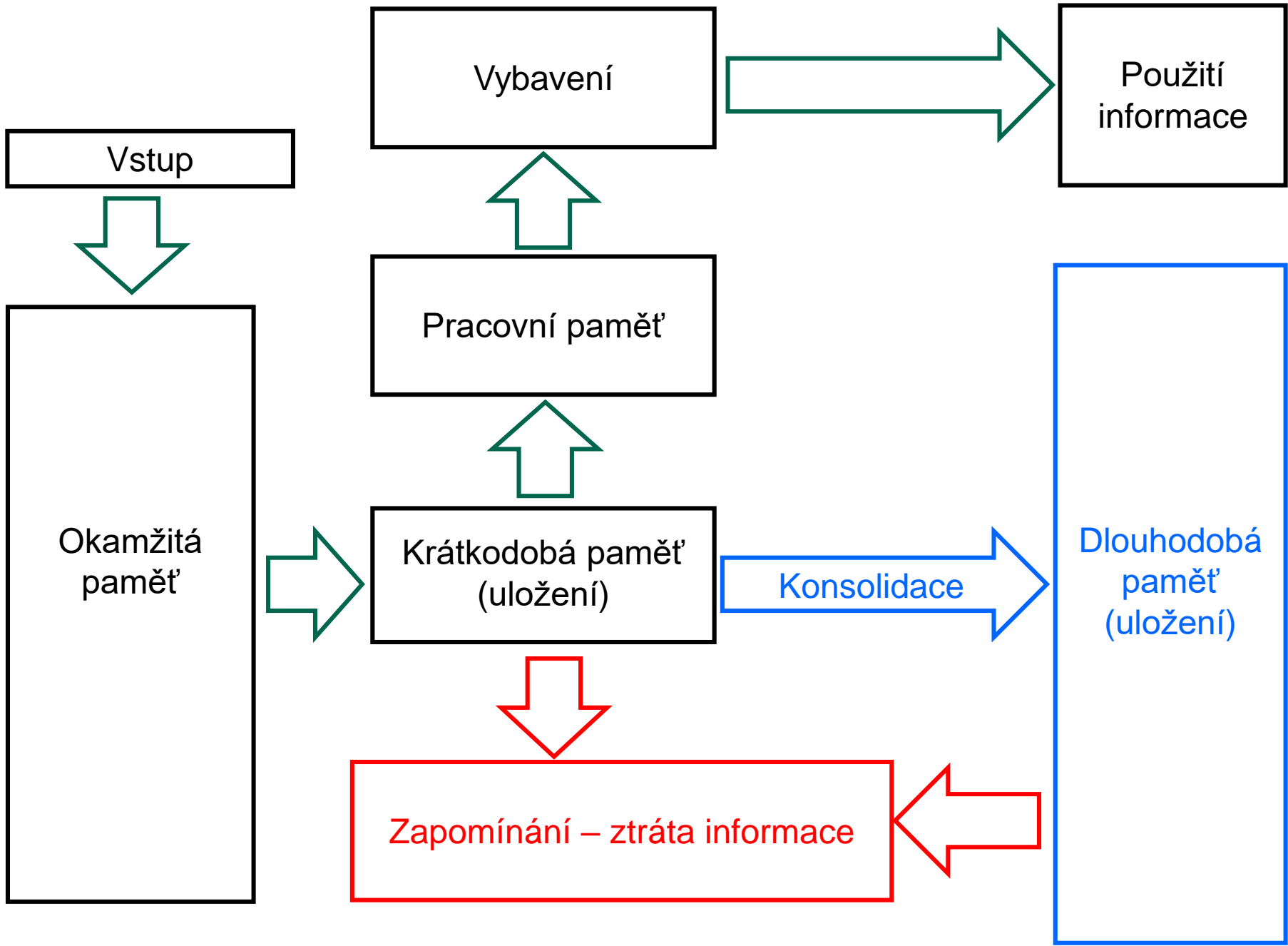
Okamžitá
paměť

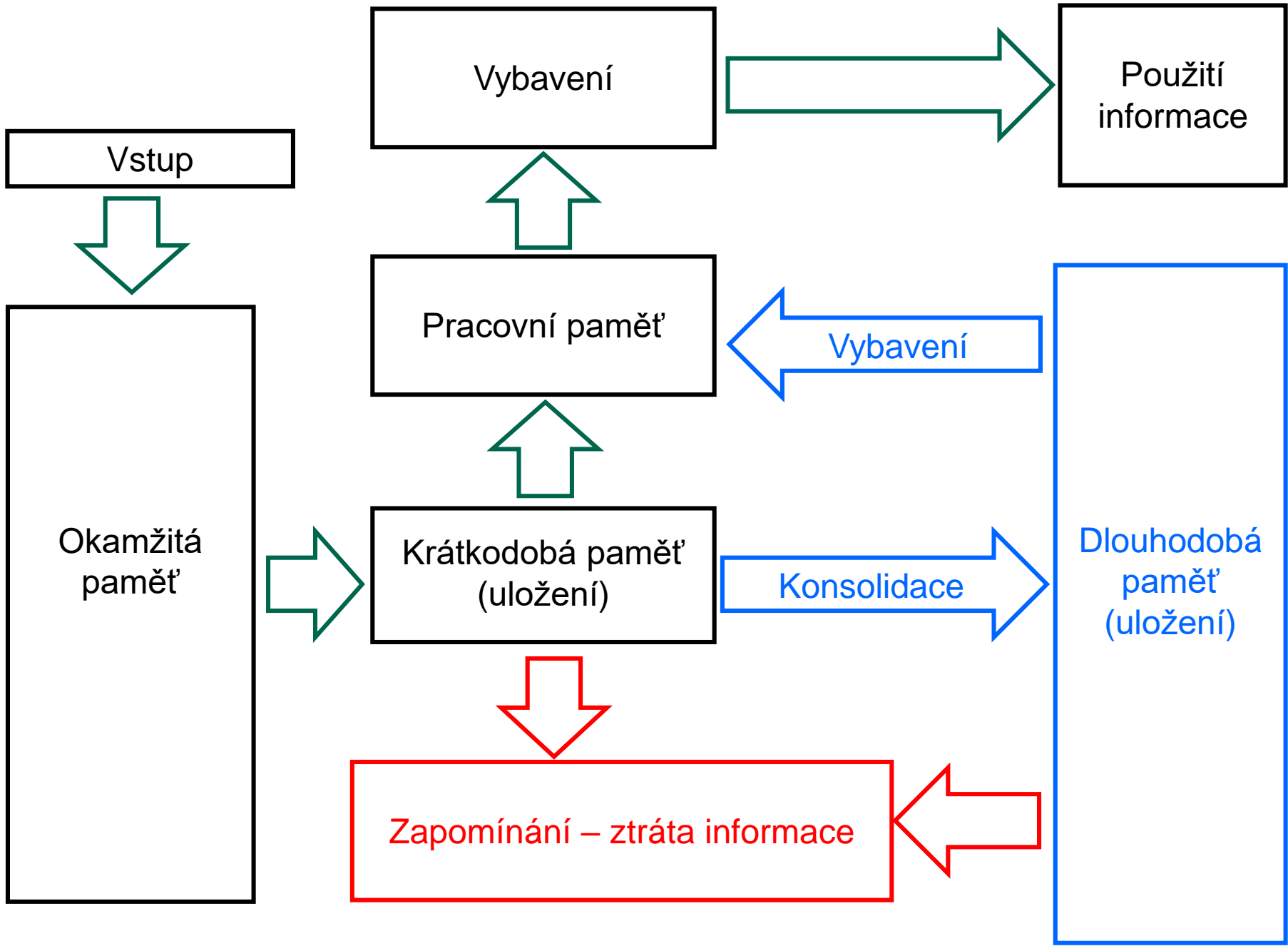
Krátkodobá paměť
(uložení)

Konsolidace

Dlouhodobá
paměť
(uložení)

Zapomínání – ztráta informace

Vstup

Vybavení

Použití informace

Pracovní paměť

Vybavení

Okamžitá paměť

Krátkodobá paměť (uložení)

Konsolidace

Dlouhodobá paměť (uložení)

Zapomínání – ztráta informace

Krátkodobá paměť

Dlouhodobá paměť

Střednědobá paměť

Implicitní
(nedeklarativní)
Přímá zkušenost

Explicitní
(deklarativní)
Vědomé úsilí

Procedurální
(dovednosti,
zvyky)

Emoční
odpověď

Episodická
(události)

Sémantická
(fakta)

Striatum

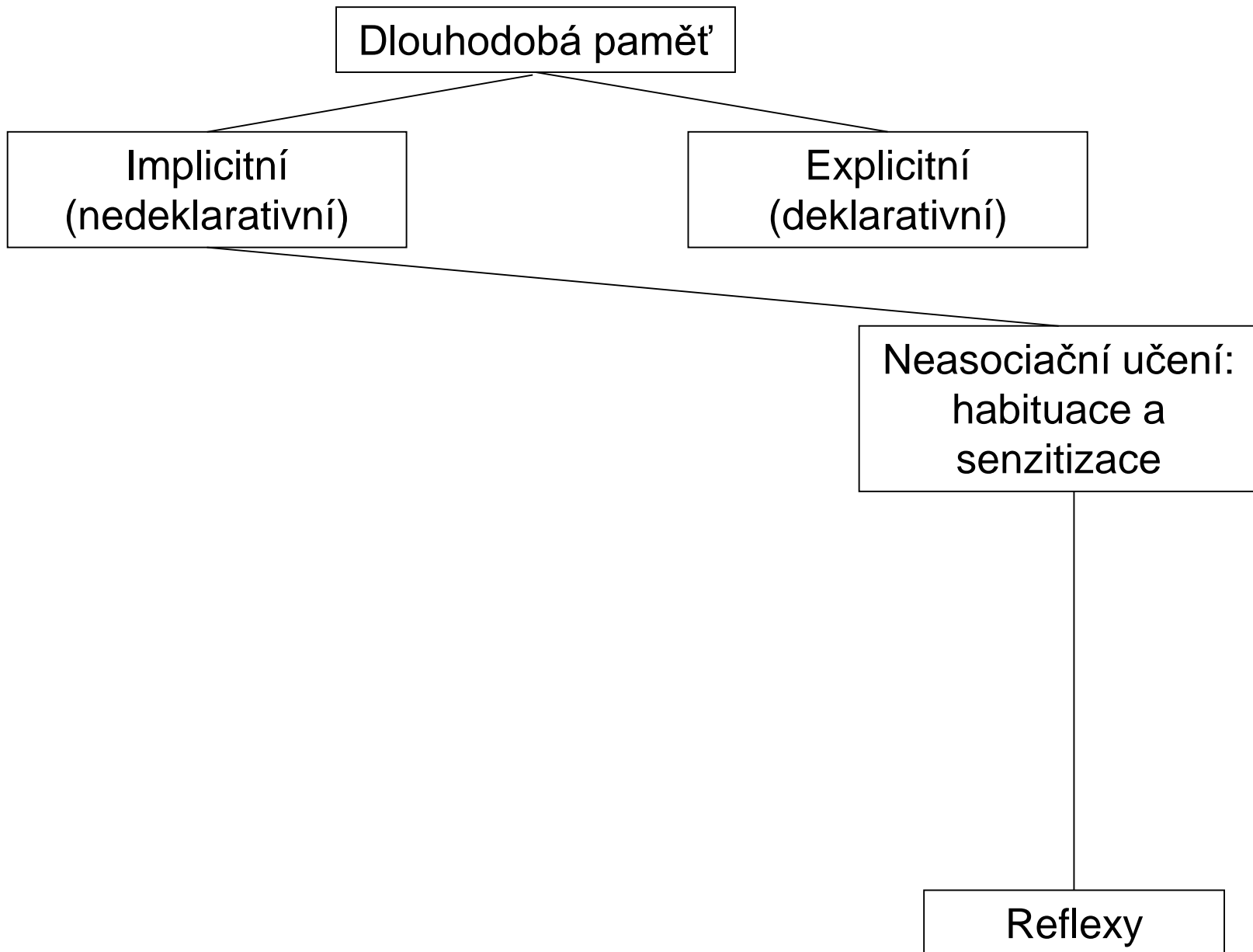

Amygdala

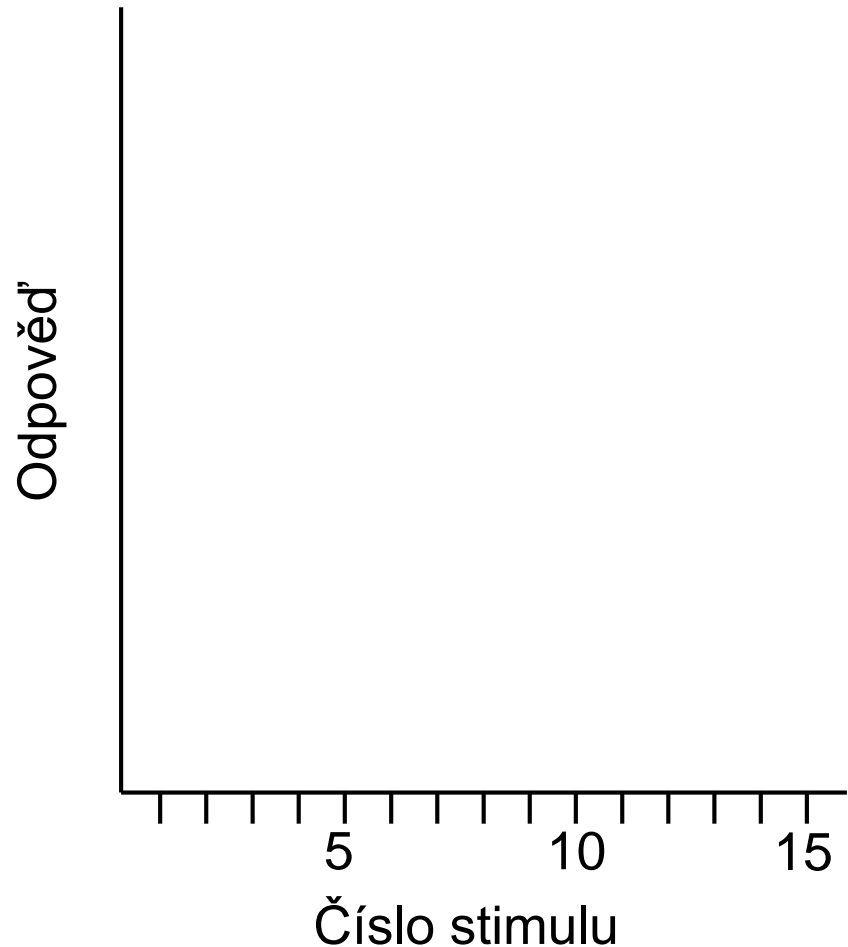
Mediální temporální lalok

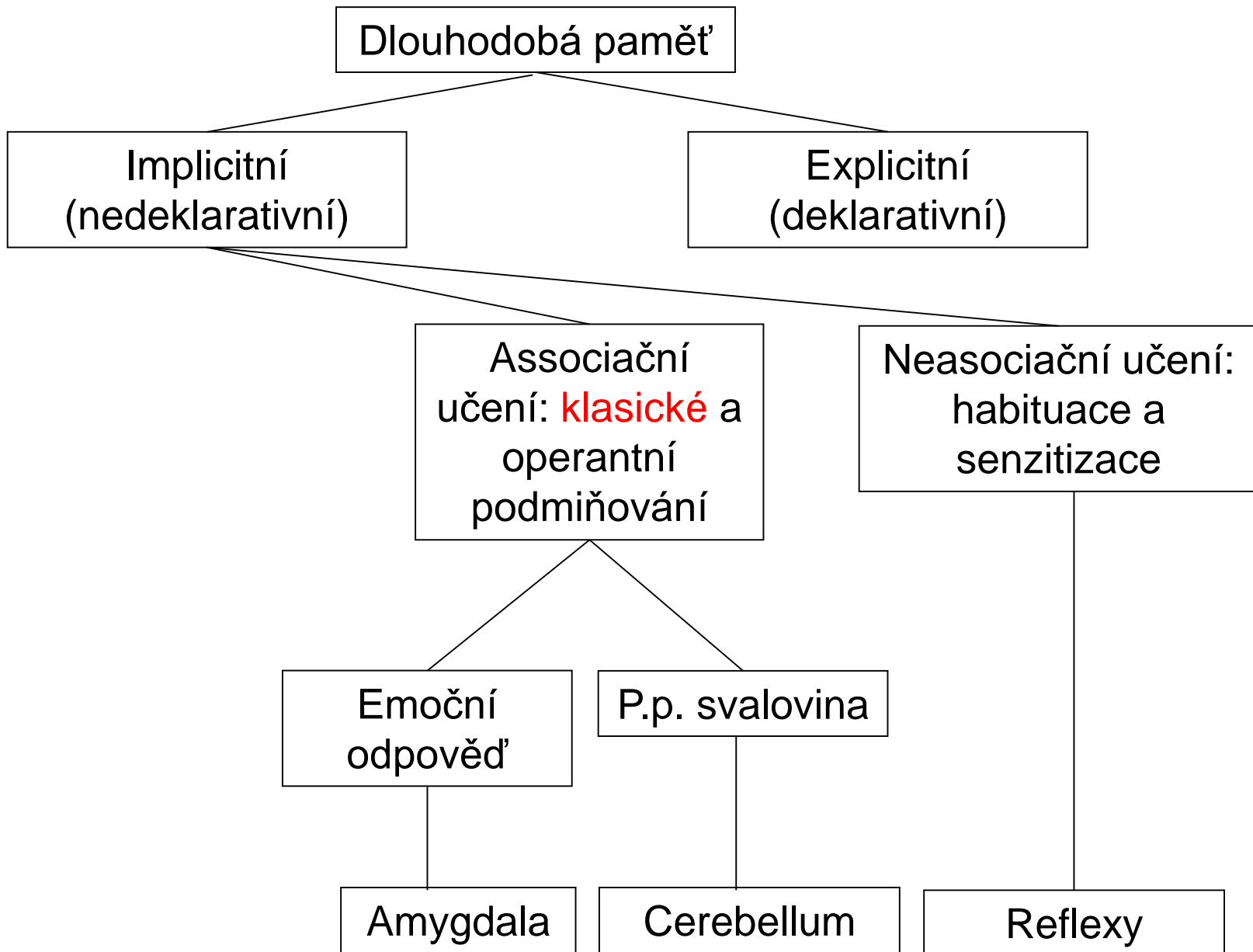

Neasociační učení

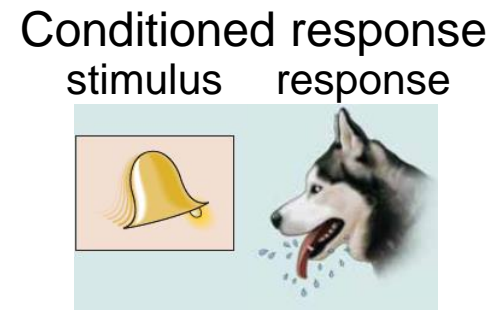
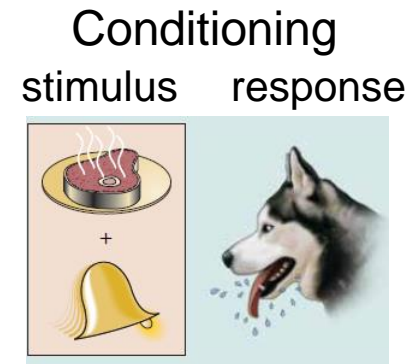
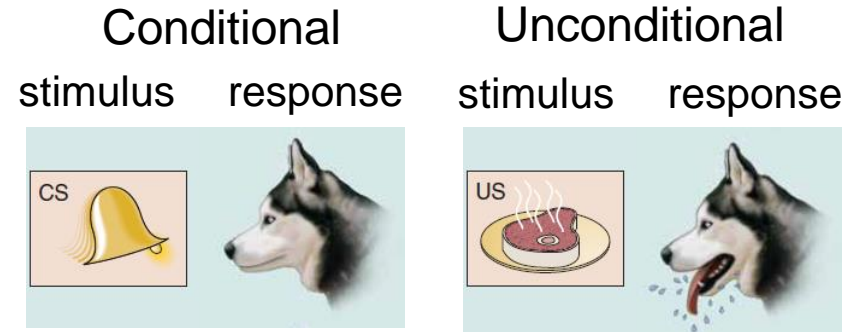
- Změny v behaviorální odpovědi na jednotlivý stimulus v průběhu času
- Habituační
 - Učení se ignorovat podněty bez signálního významu.
- **Sensitizace**
 - **Zesílení odpovědi na všechny podněty**

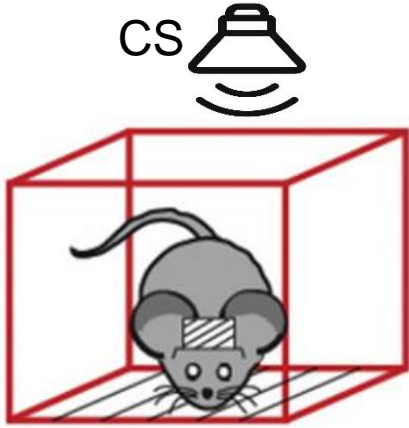

Asociativní učení

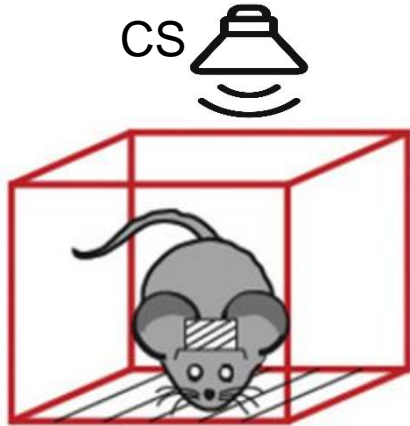
- Změny v chování v důsledku vytvoření časové souvislosti mezi dvěma a více podněty
- Klasické podmiňování
 - Nepodmíněný podnět (jídlo)
 - Podmíněný podnět (zvuk)
 - Podmiňování
 - Podmíněný reflex (odpověď) (salivace při zvukovém podnětu)

Fear conditioning

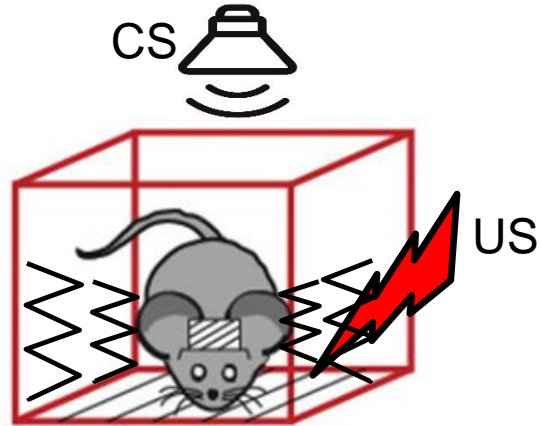
Fear conditioning

Krevní tlak

Záraz
činnosti

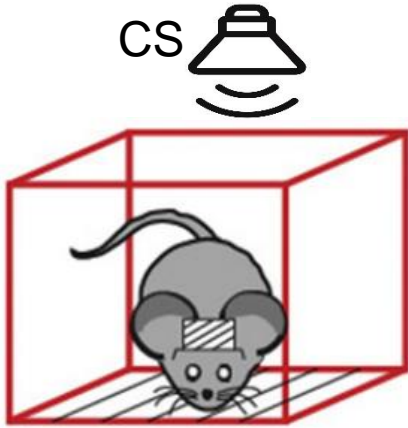
Krevní tlak

Záraz
činnosti

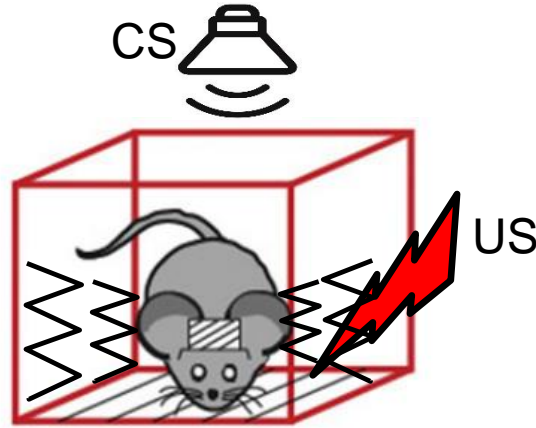
Fear conditioning

Krevní tlak

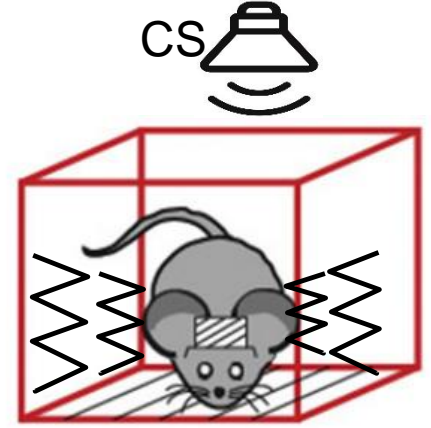
Záraz
činnosti

Krevní tlak

Záraz
činnosti

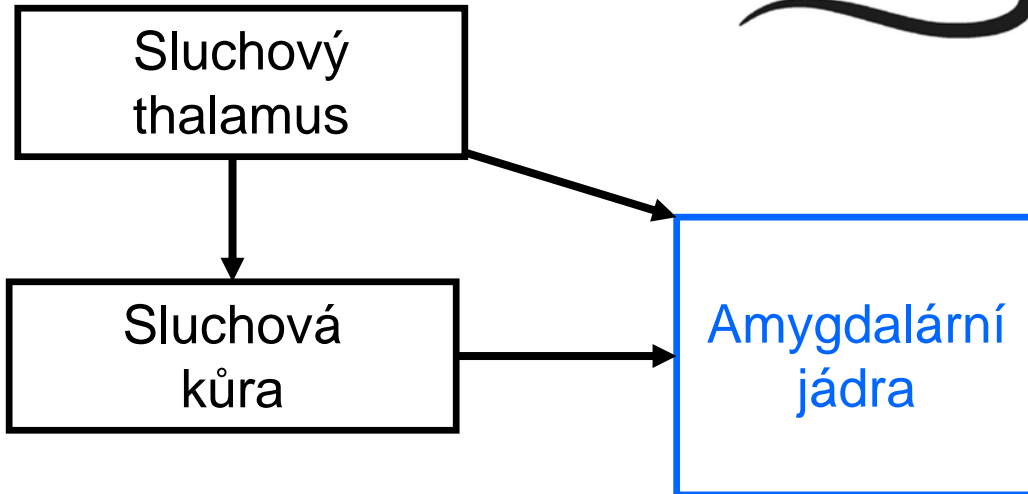
Krevní tlak

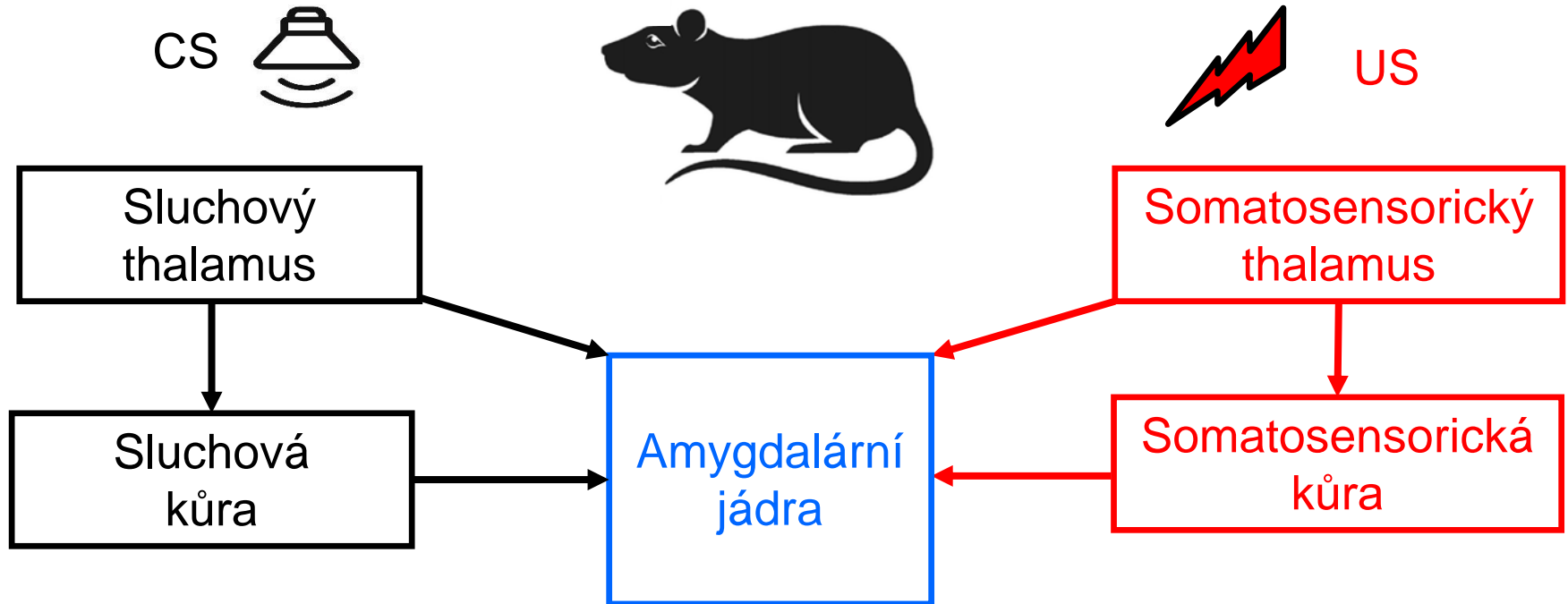
Záraz
činnosti

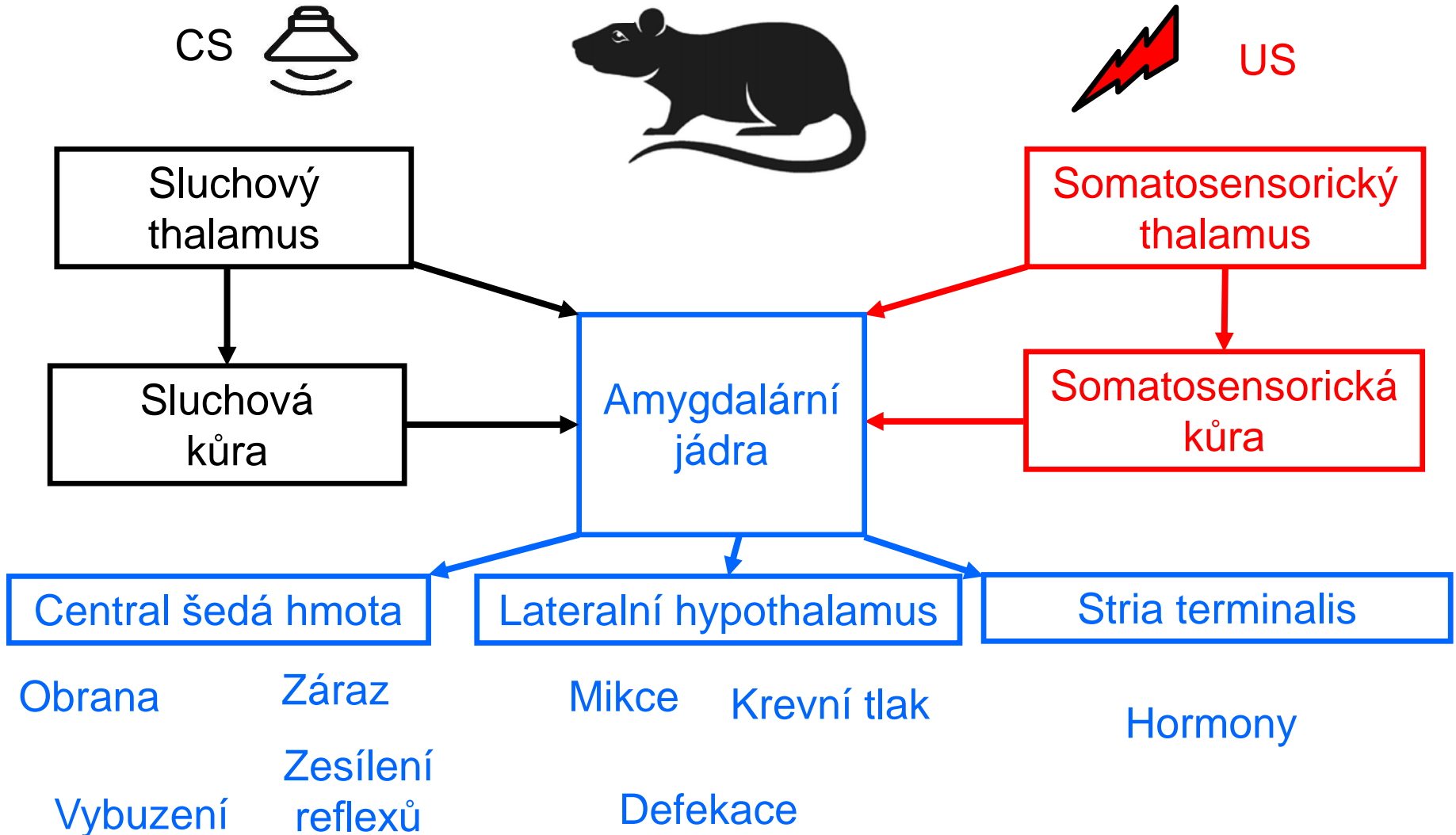
Fear conditioning - okruhy

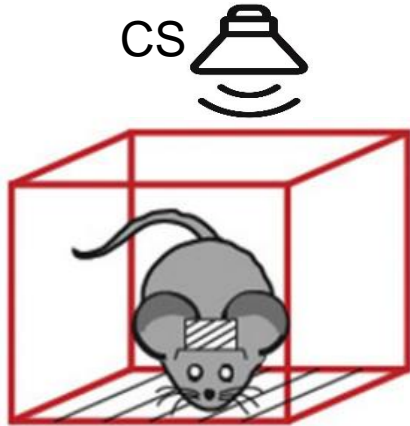
Fear conditioning - okruhy

Fear conditioning - okruhy

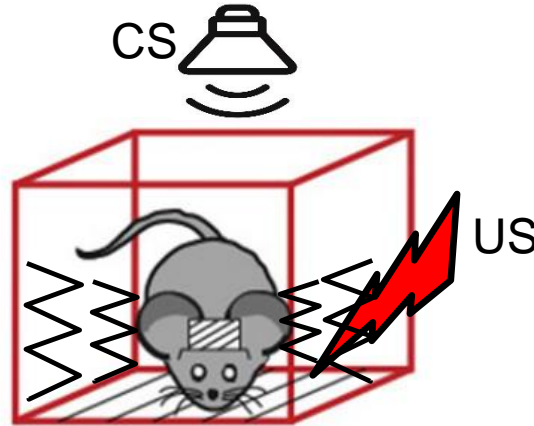
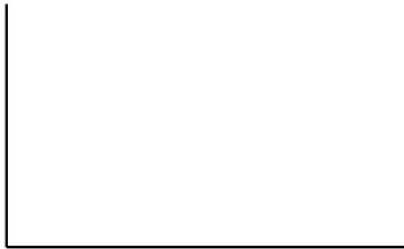
Contextual fear conditioning

Krevní tlak

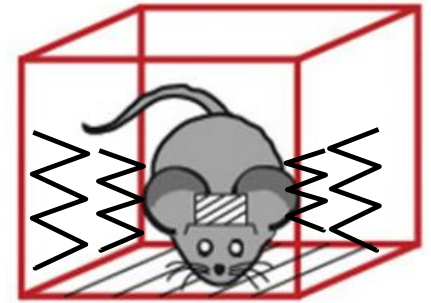
Záraz
činnosti

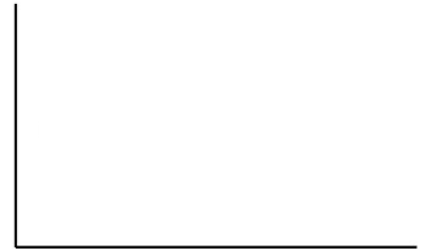
Krevní tlak

Záraz
činnosti

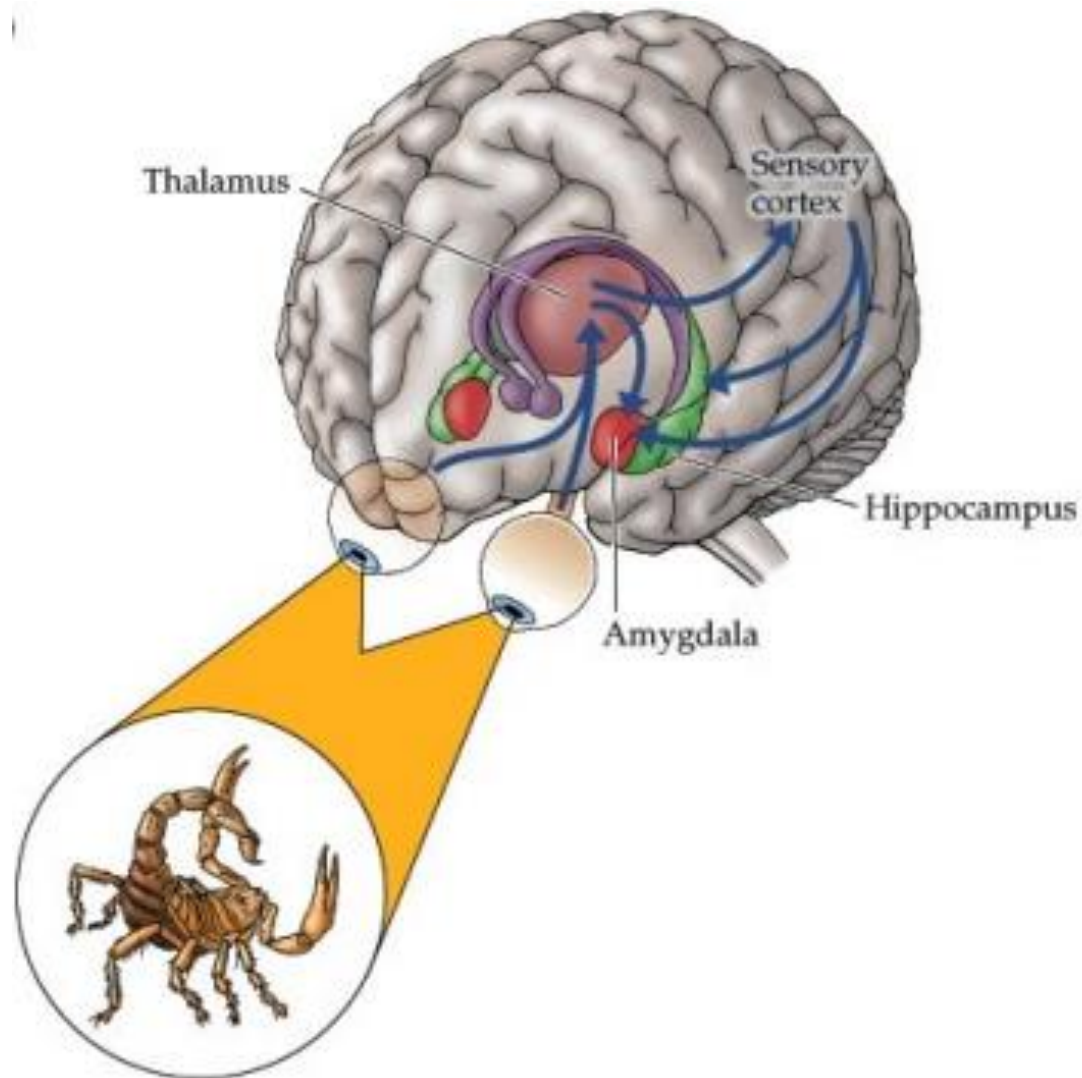
Krevní tlak

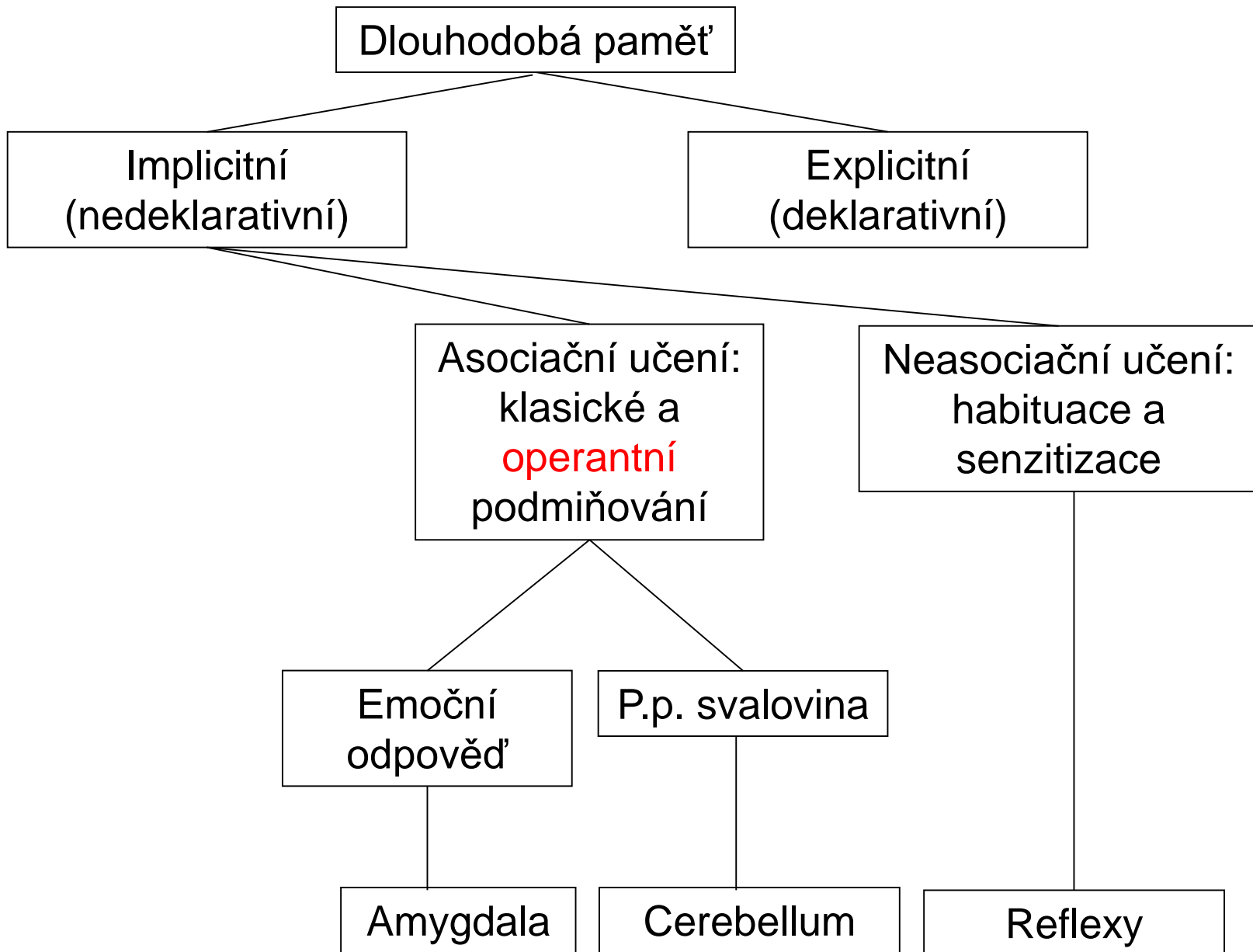

Záraz
činnosti

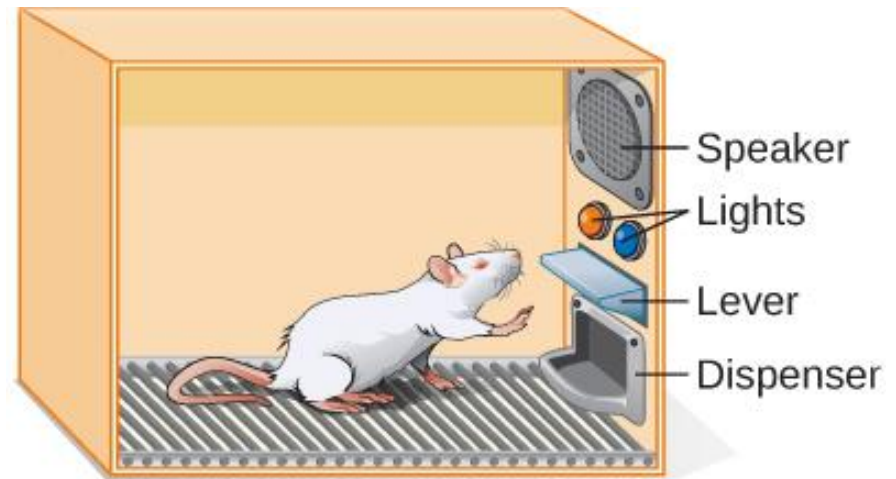
Fear conditioning u lidí

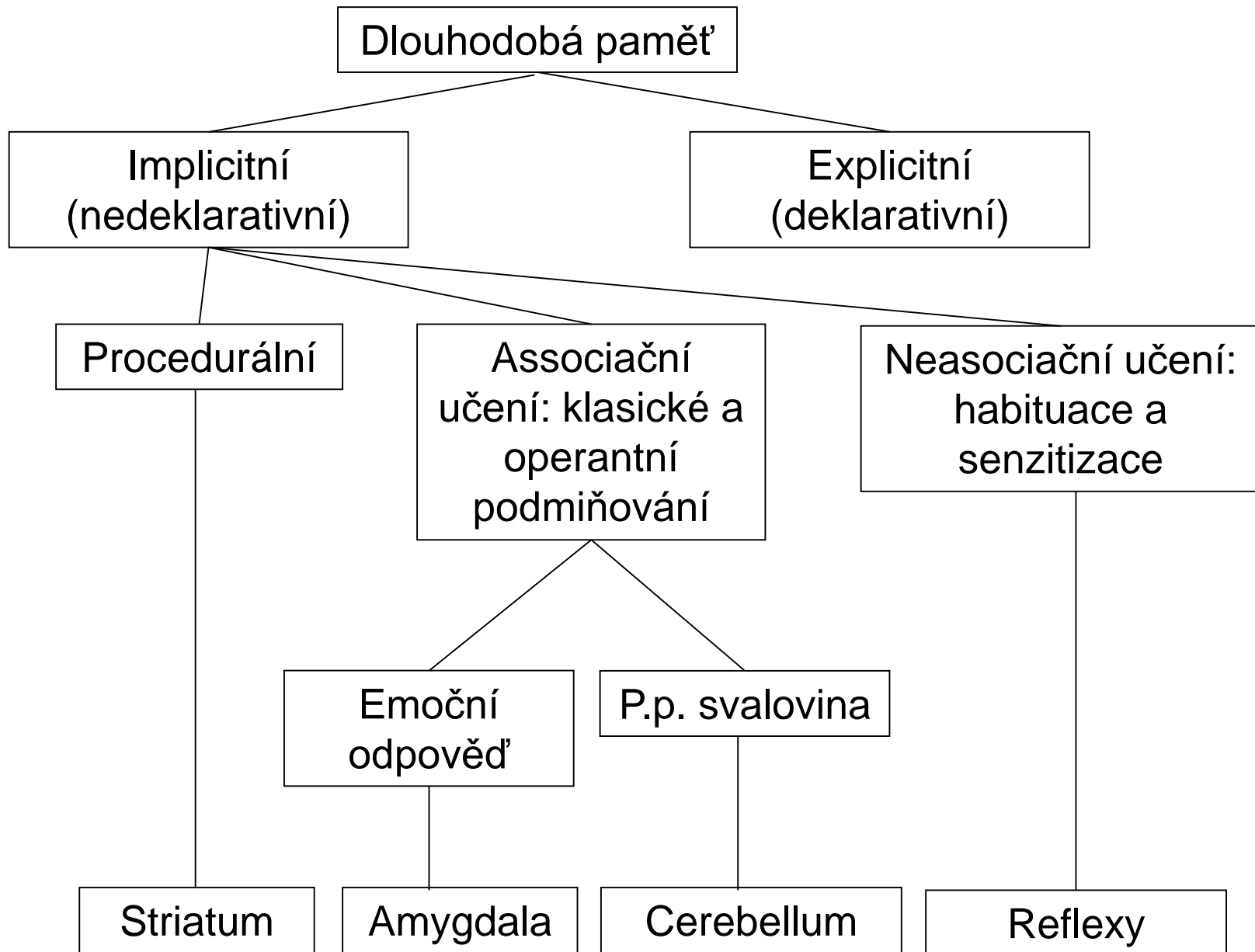

Asociativní učení

- Operantní podmiňování
 - Asociace motorické činnosti se stimulem s významem
 - Aktivní provedení určitého úkonu
 - Motivace (pozitivní, negativní)
 - Komplikovanější neuronální zapojení

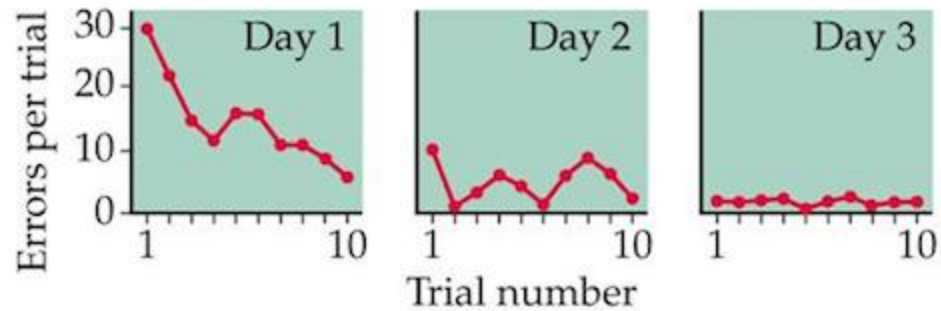

Procedurální paměť

- Učení a uložení
 - Motorických dovedností
 - Percepčních schémat
 - Kognitivních schémat
 - Řečové stereotypy
 - Zvyky
- Vědět jak
- Opakované učení
- Uložena konkrétní informace
- Fylogeneticky stará
- Ontogeneticky časná (prenatálně)
- Podvědomé vybavení

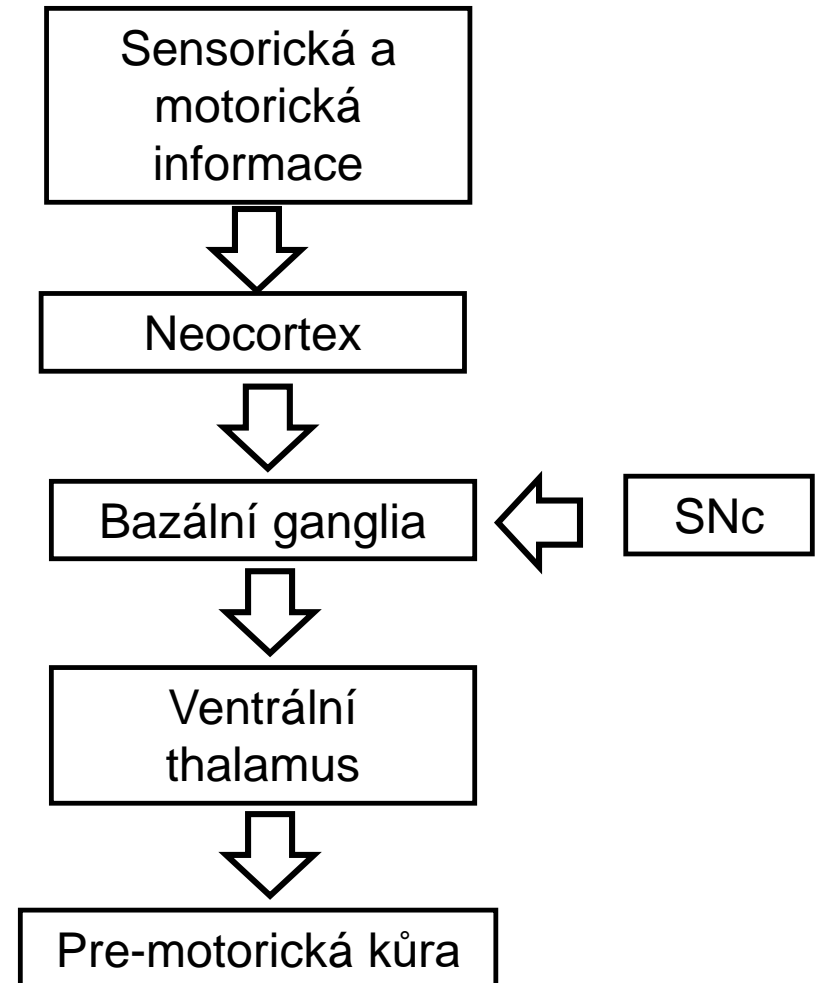

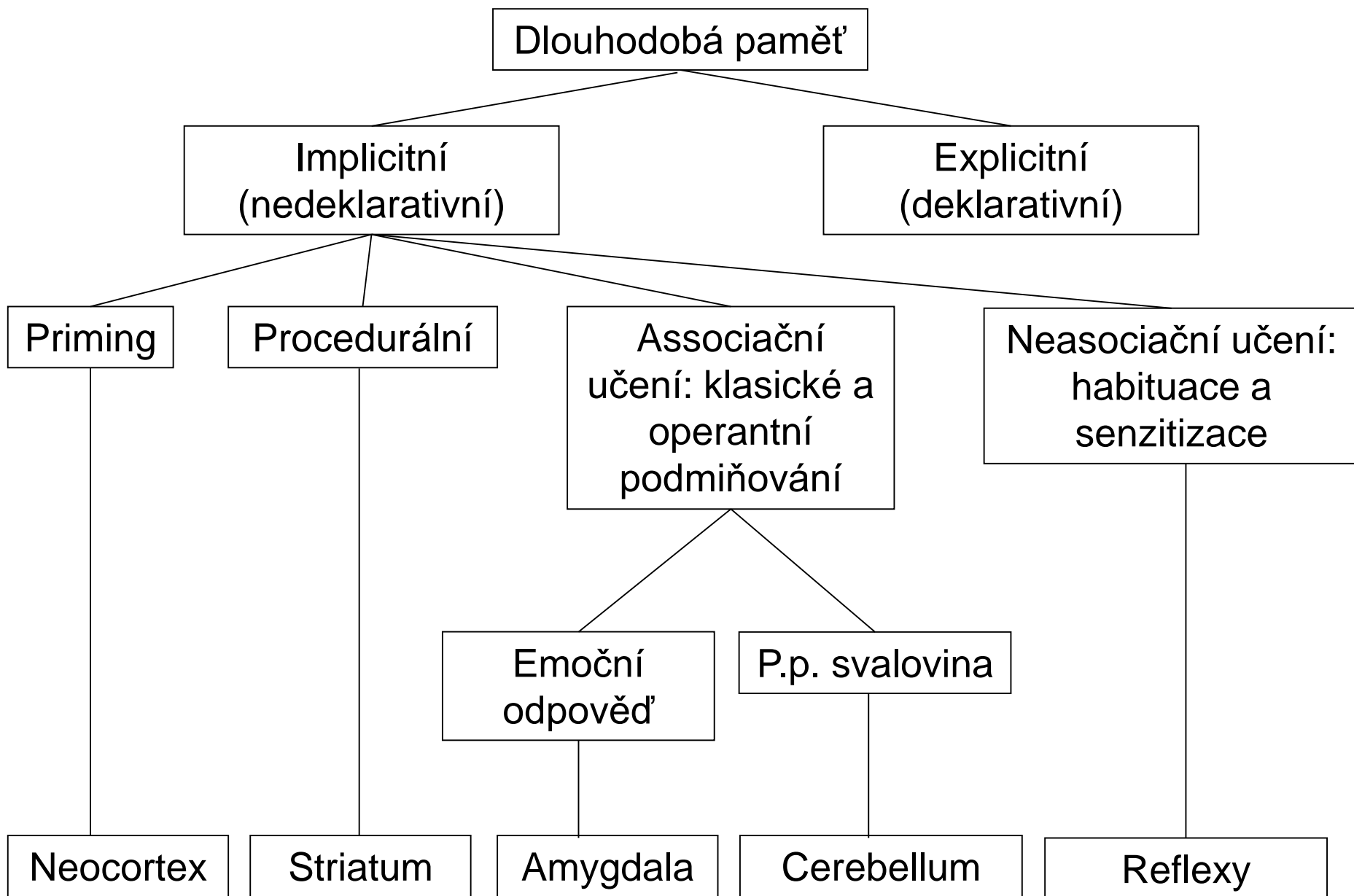
Procedurální paměť

Okruhy procedurální paměti

- Bazální ganglia
 - Nucleus caudatus
 - Putamen
- Huntingtonova chorea
 - Degenerace neuronů v bazálních gangliích
 - Neschopnost zvládnout zrcadlové psaní
 - Neschopnost vytvářet zvyky

Krátkodobá paměť

Dlouhodobá paměť

Střednědobá paměť

Implicitní
(nedeklarativní)
Přímá zkušenost

Explicitní
(deklarativní)
Vědomé úsilí

Procedurální
(dovednosti,
zvyky)

Emoční
odpověď

Episodická
(události)

Sémantická
(fakta)

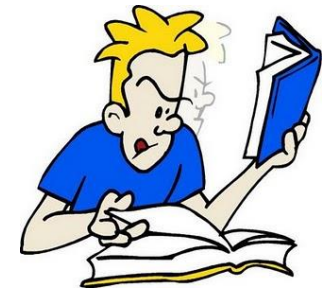
Striatum

Amygdala

Mediální temporální lalok

Deklarativní paměť

- Uložení znalostí, událostí a fakt
- Znat co
- Není zapotřebí opakování
- Uložená informace v abstraktní formě
- Fylogeneticky mladá
- Ontogeneticky pozdě (po 2. roce)
- Závislá na hipokampu (konsolidace)
- Vědomé vybavení

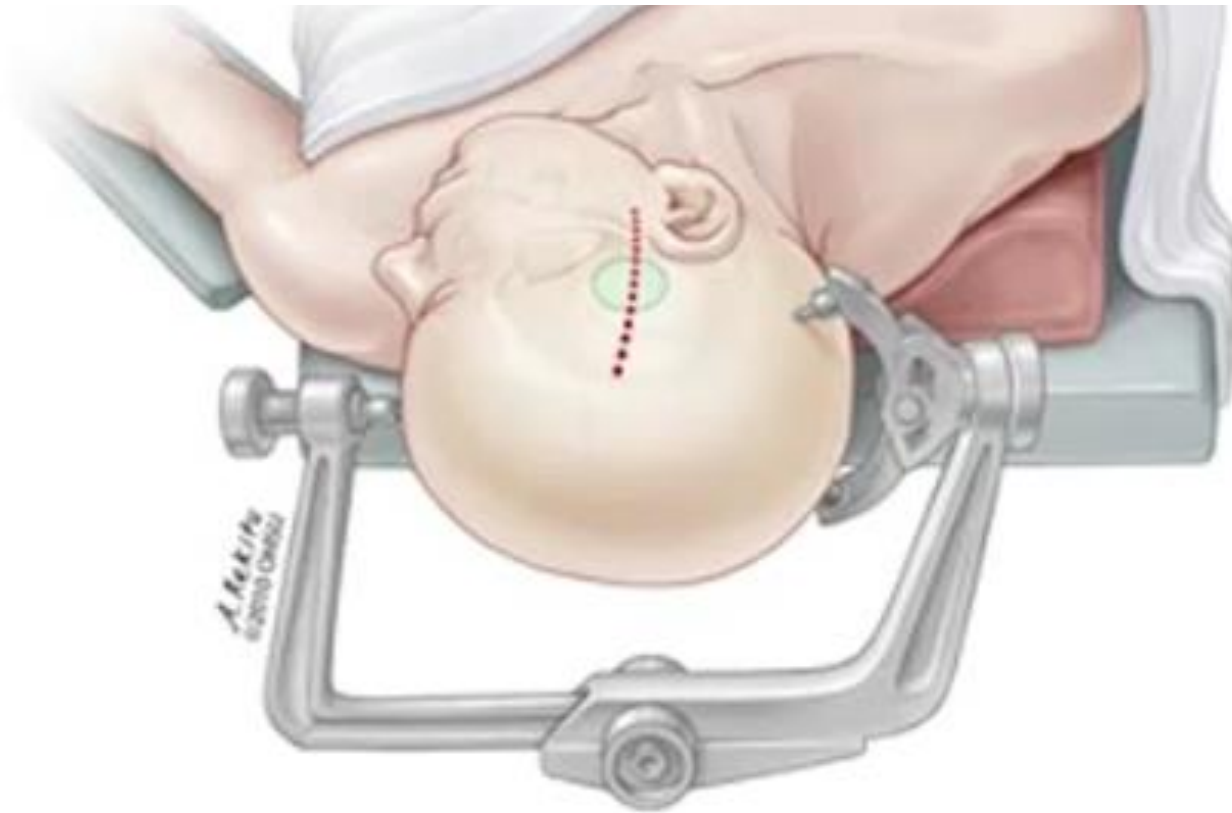
Henry Molaison

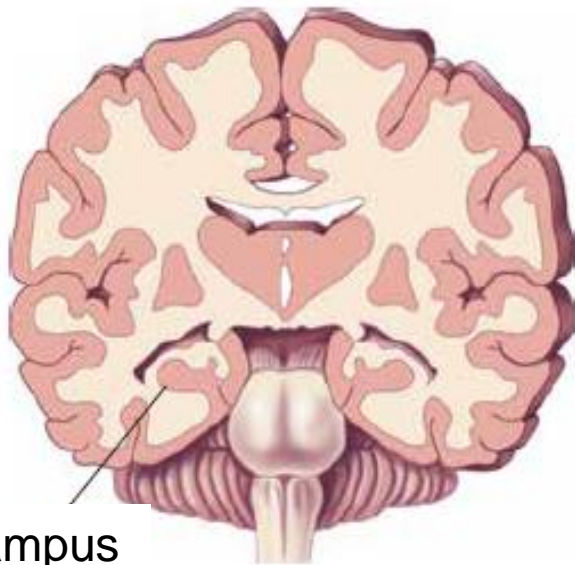
- Záchvaty od 16 let
- Ukončil zaměstnání ve 27 letech
- Záchvaty z mediálních temporálních laloků
- Operace - 1953 (William Scoville)

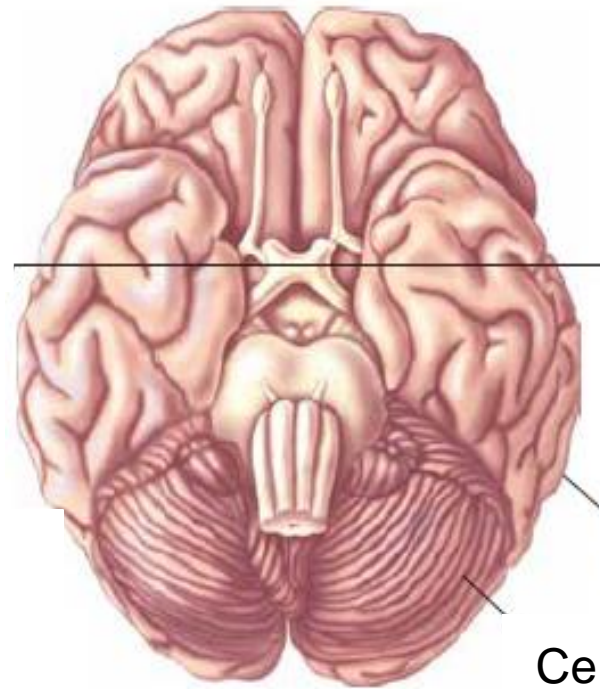
Henry Molaison
1926 – 2008

Amygdalohipokampektomie

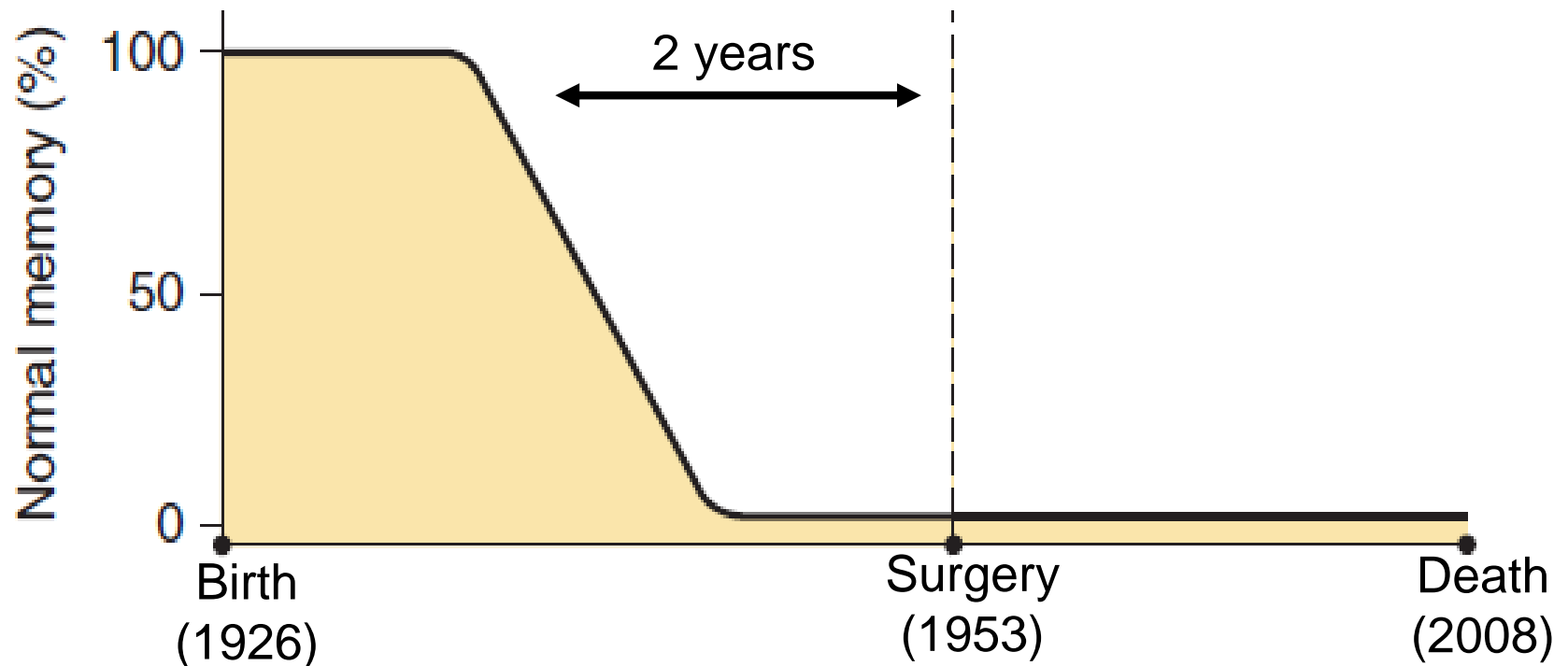
Hippocampus

Temporal lobe

Cerebellum

Henry Molaison – anterográdní amnesie

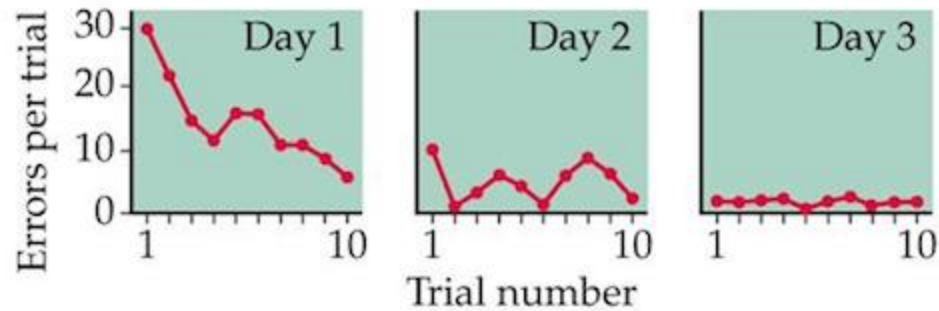
Petr Čech – retrográdní amnesie

Petr Čech – retrográdní amnesie

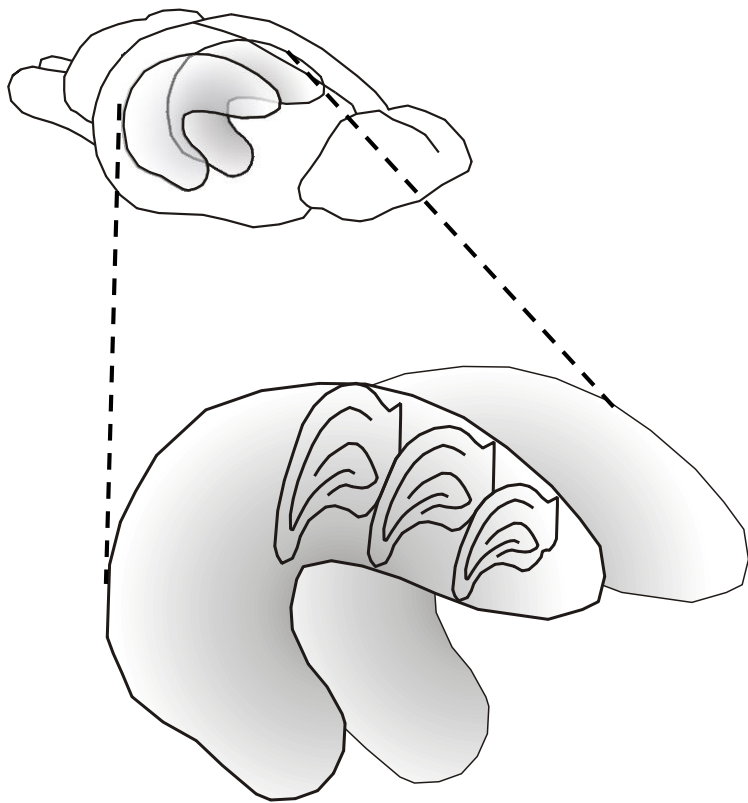

Henry Molaison a procedurální paměť

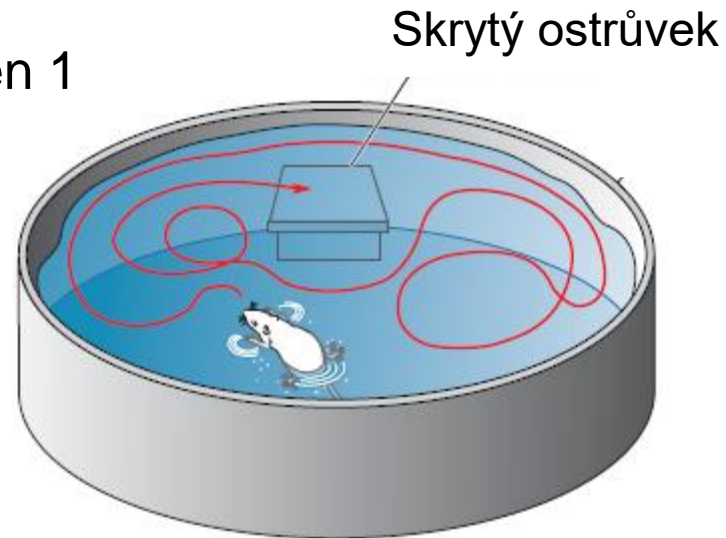
Prostorová navigace

Potkanní mozek

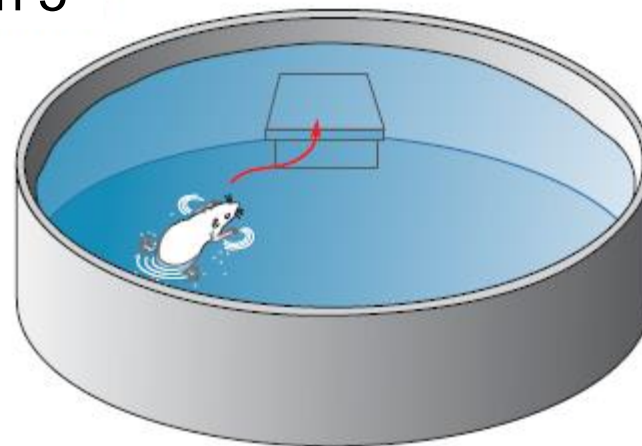

Hipokampy

Den 1

Den 5

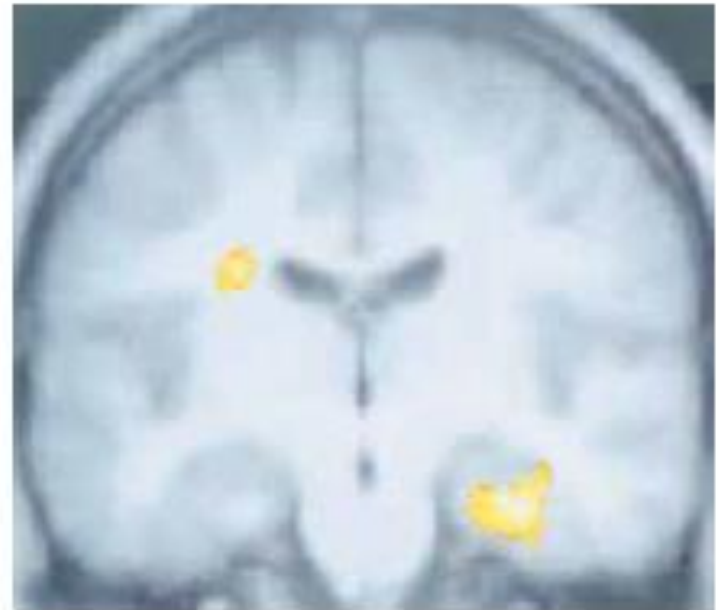

Prostorová navigace

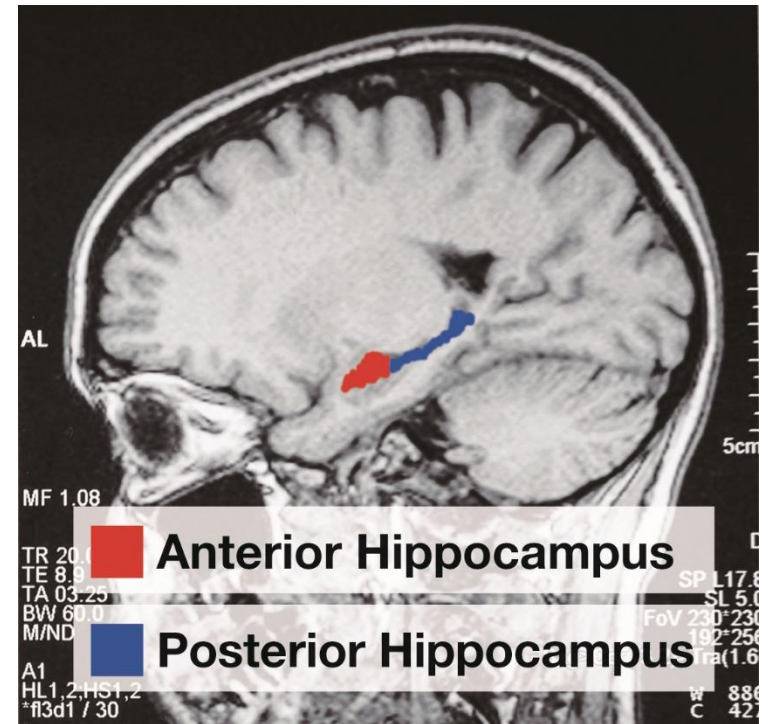
Navigace ve virtuální realitě

Metabolismus glukózy
(PET scan)

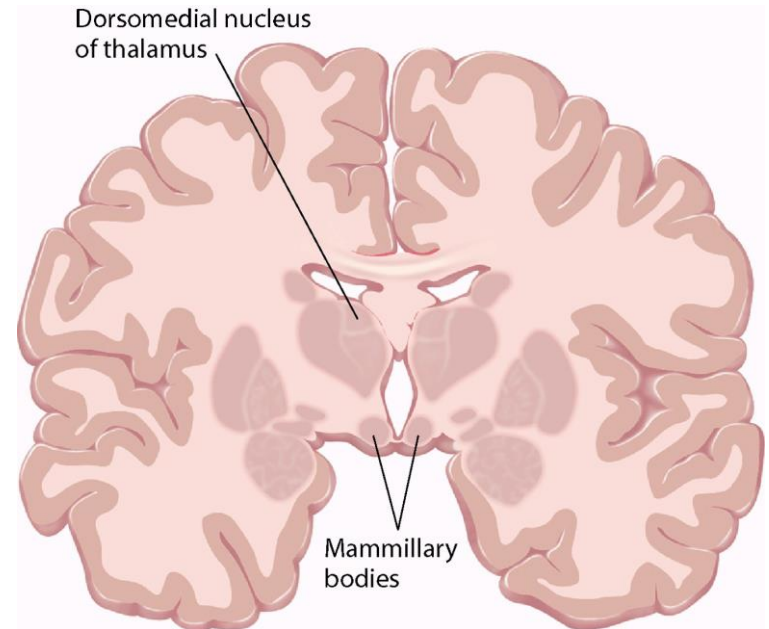

Prostorová navigace

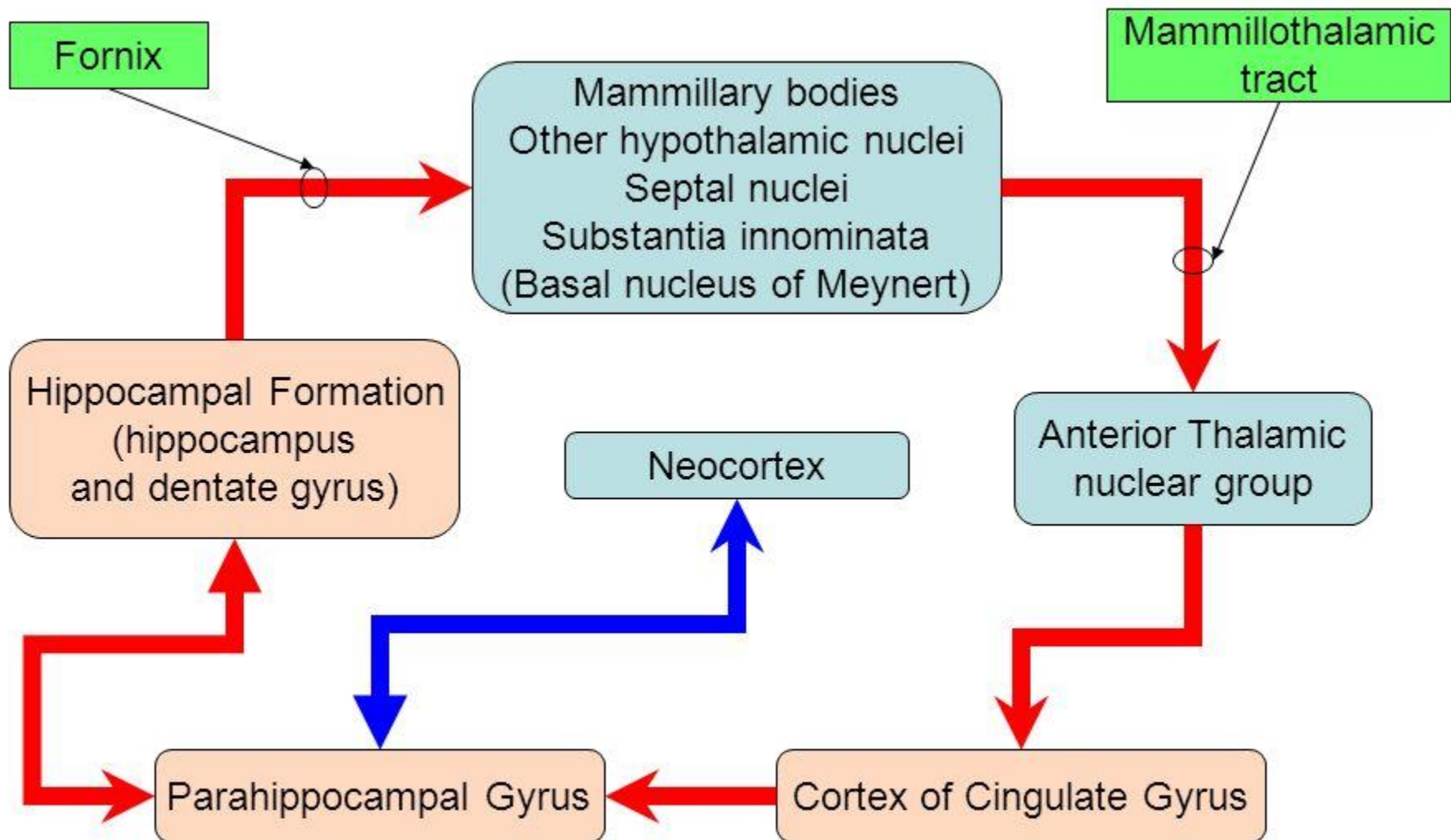

Diencephalon a deklarativní paměť

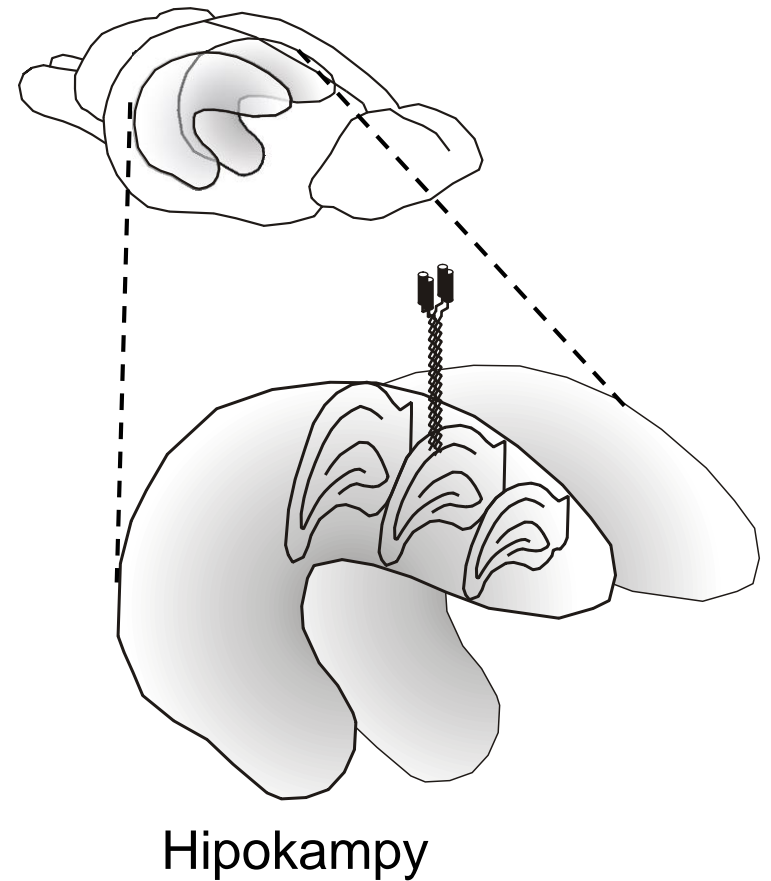
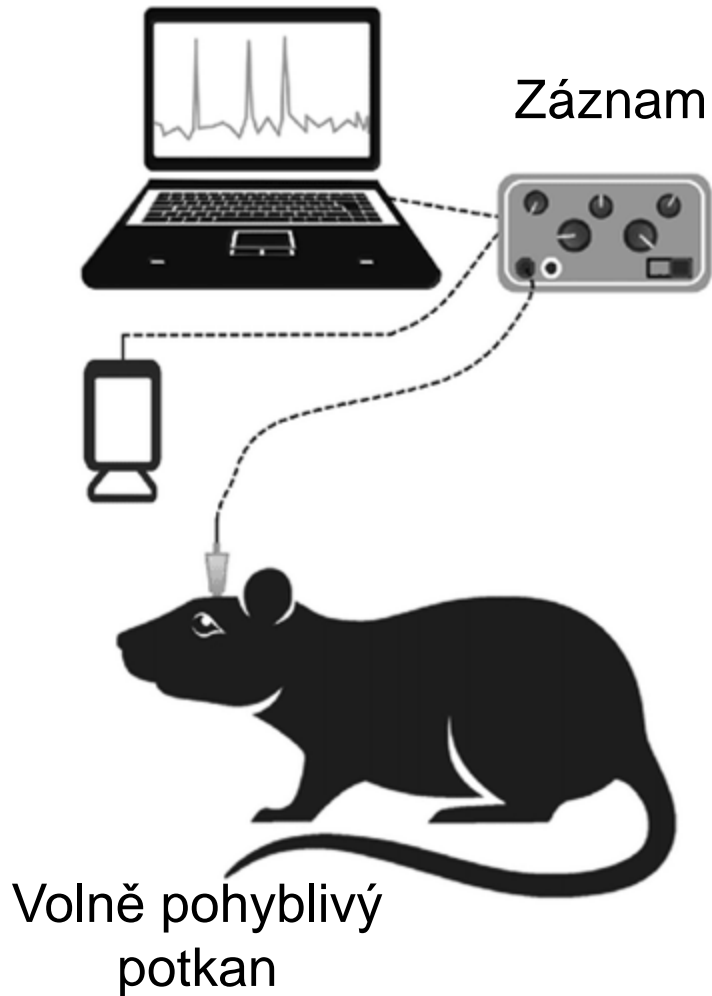
- Amnesie při poškození ncl. dorsomedialis či corpora mammilaria
- CMP, nádor, trauma, alkoholismu, vitamín B1 deficiencie
- Korsakovova psychóza:
 - Retrográdní amnesie
 - Anterográdní amnesie
 - Nepříjemní
 - Apatie
 - Neuvědomění poruchy
 - Konfabulace – imaginární zážitky k maskování mezer v paměti

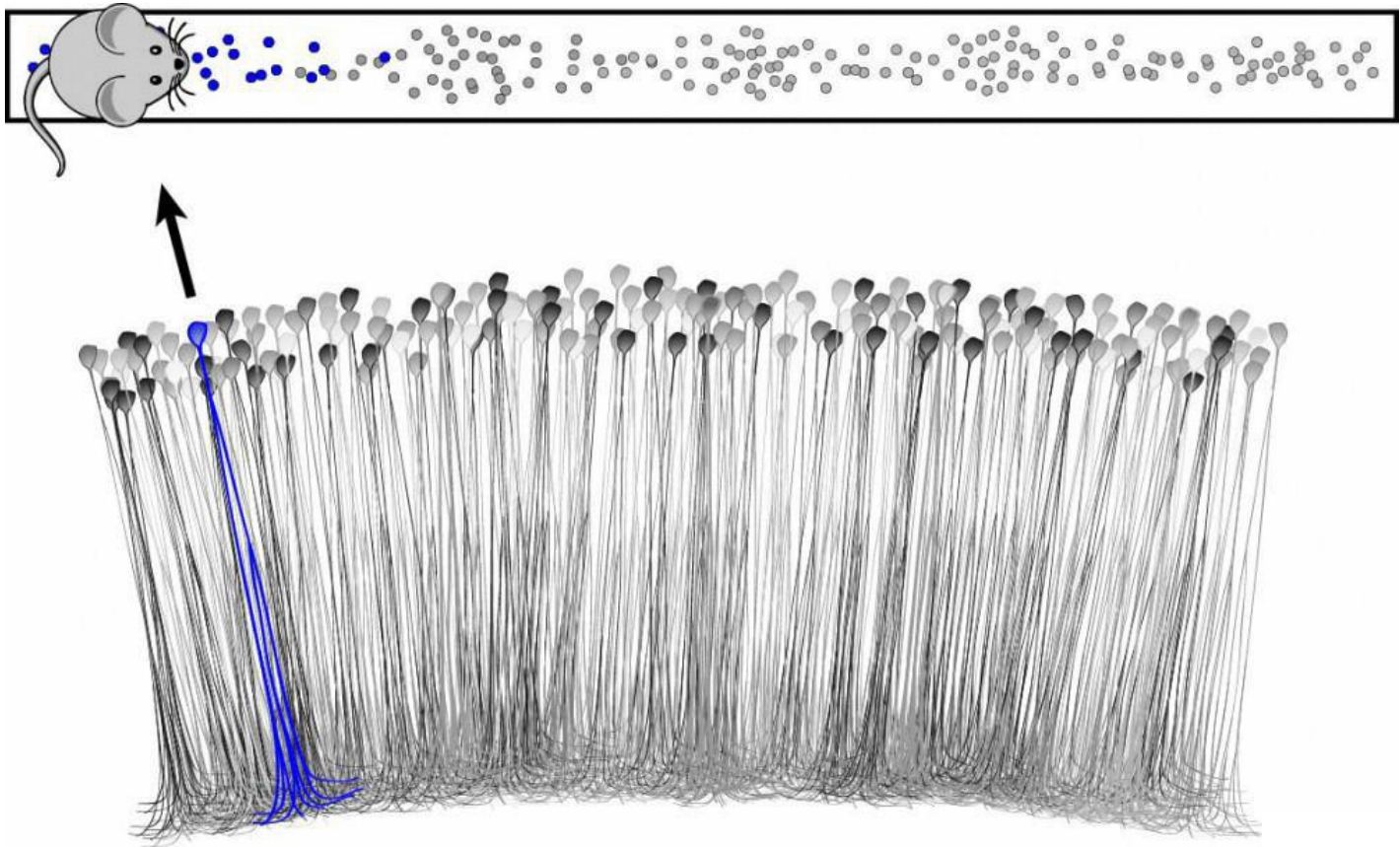
Limbecké okruhy paměti a emocií

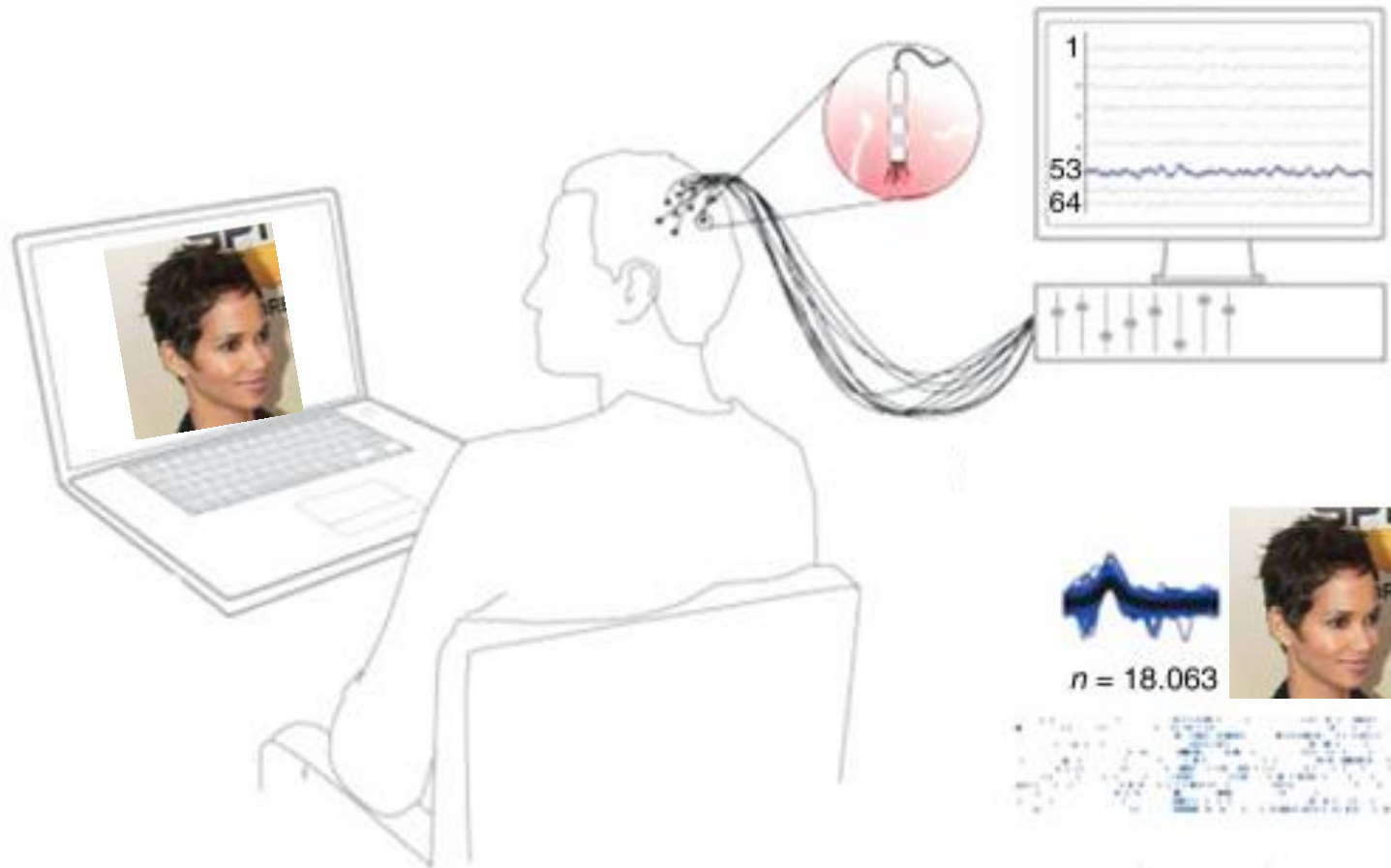
Reprezentace prostoru v hipokampu – place cells

Reprezentace prostoru v hipokampu– place cells

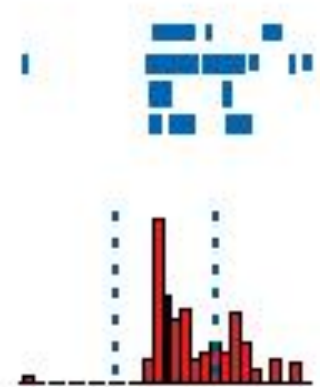
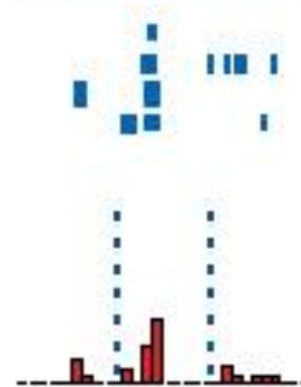
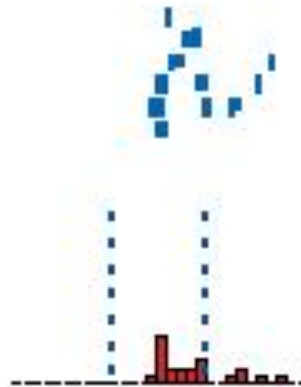
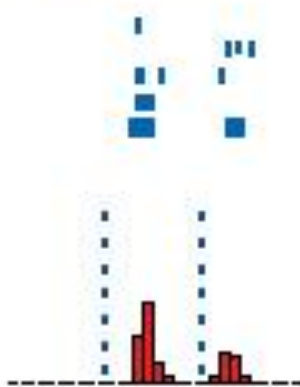
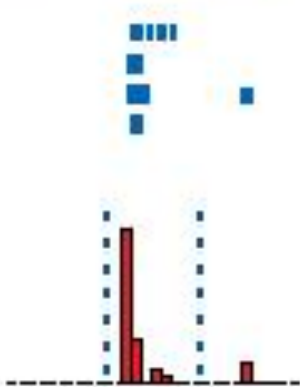

Neuron Halle Berryové

Záznam z hipokampu

Neuron Halle Berryové

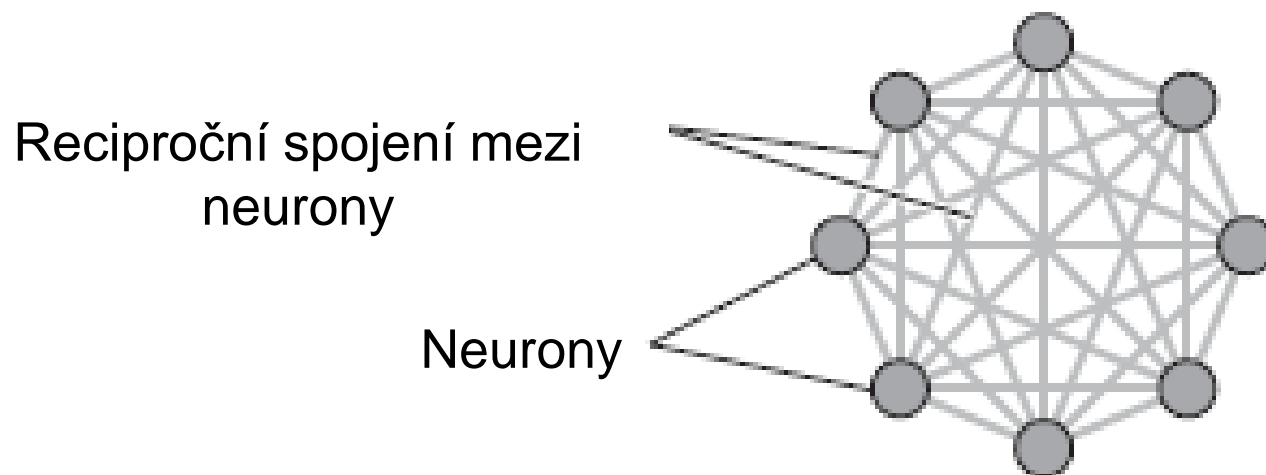

Mechanizmy učení a paměti

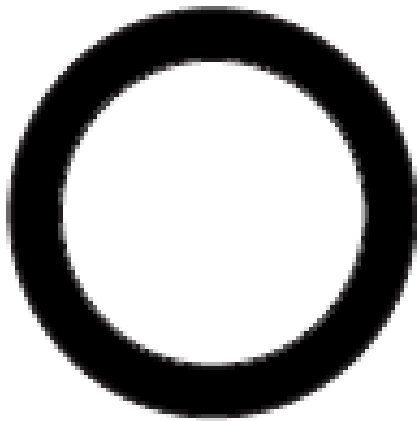
Paměť a engram

- Paměť
 - Nová nebo zesílená spojení mezi mozkovými oblastmi, skupinami buněk, či buňkami
- Engram – paměťová stopa
 - Fyzická reprezentace naučeného
- Přerušování spojení, či poškození engramu
 - Deficit paměti

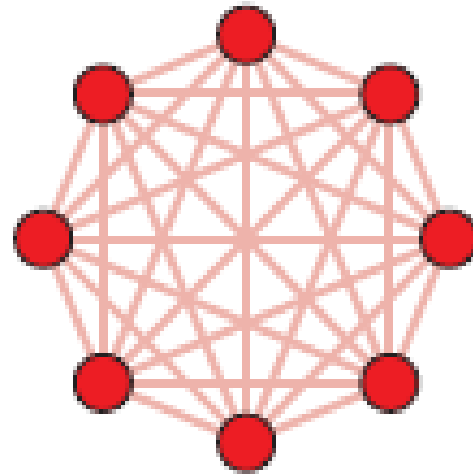
Vytváření pamětní stopy

Vytváření pamětní stopy

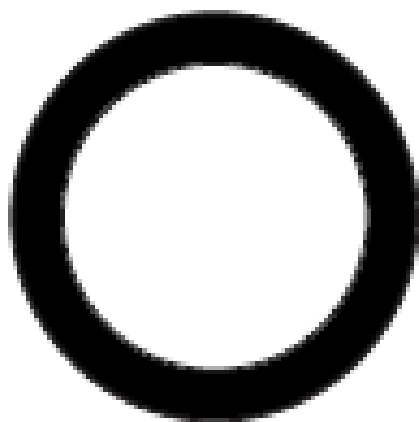

Zevní podnět

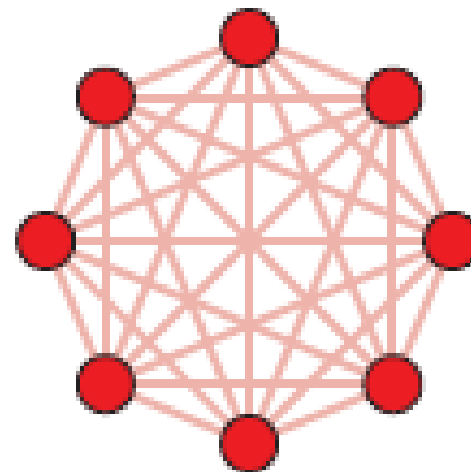

Aktivace buněčné
populace podnětem

Vytváření pamětní stopy

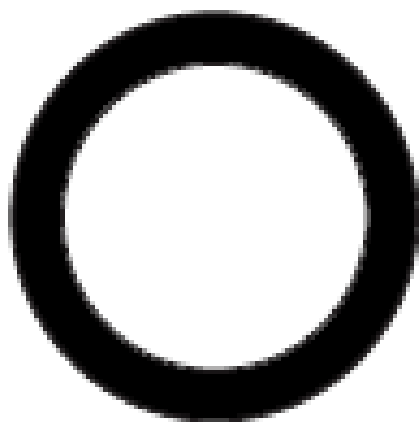

Zevní podnět

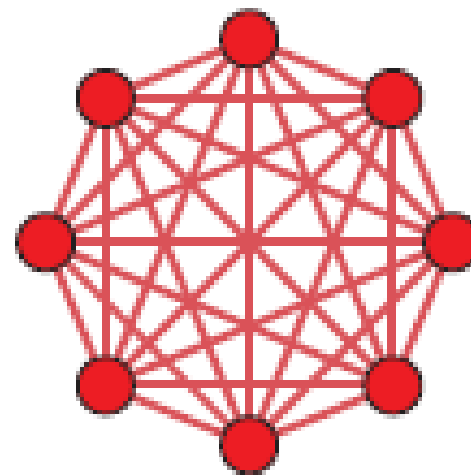

Reverberující aktivita v
buněčné populaci pokračuje
po odstranění stimulu

Vytváření pamětní stopy

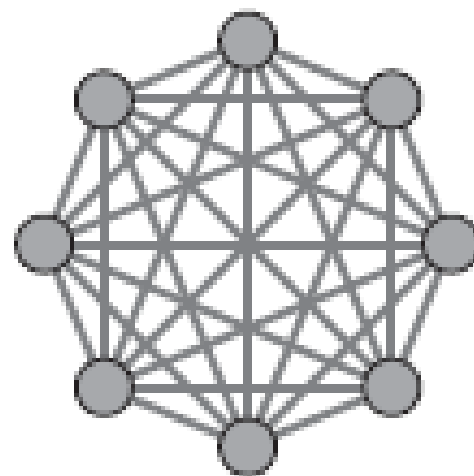

Zevní podnět

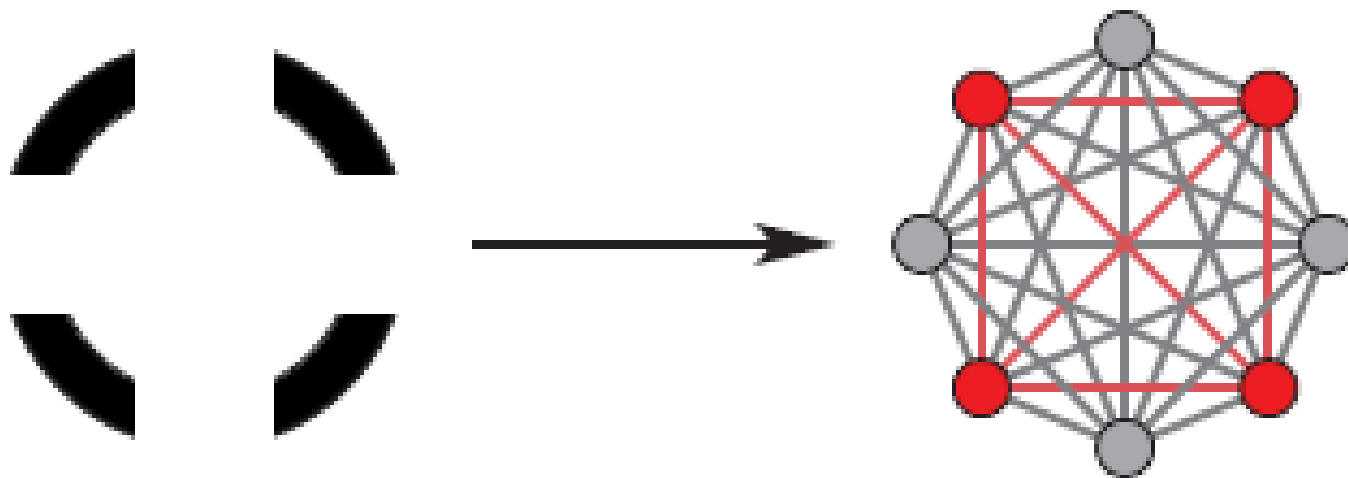
Posílení spojení mezi neurony v buněčné populaci, které jsou aktivní ve stejný čas. Princip *fire together – wire together*.

Vytváření pamětní stopy

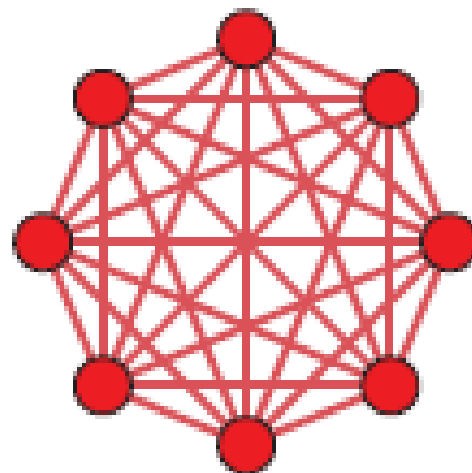
Posílená spojení v populaci neuronů reprezentují engram (paměťovou stopu) pro daný typ podnětu

Vybavení pamětní stopy

Po období učení, částečná aktivace v populaci buněk engramu vede k aktivaci celé buněčné reprezentace stimulu.

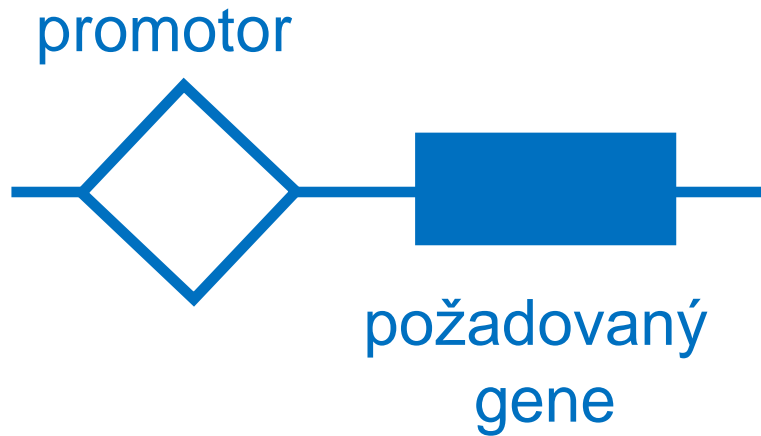
Vybavení pamětní stopy

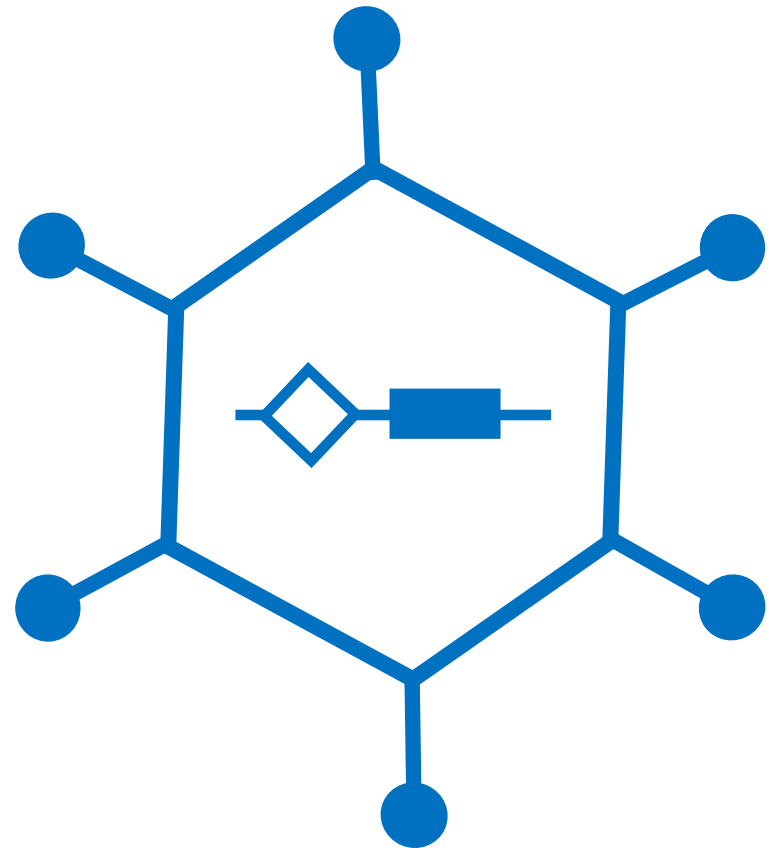
Tato aktivaci
vybaví „Kruh“

Genetická modifikace

Genový konstrukt

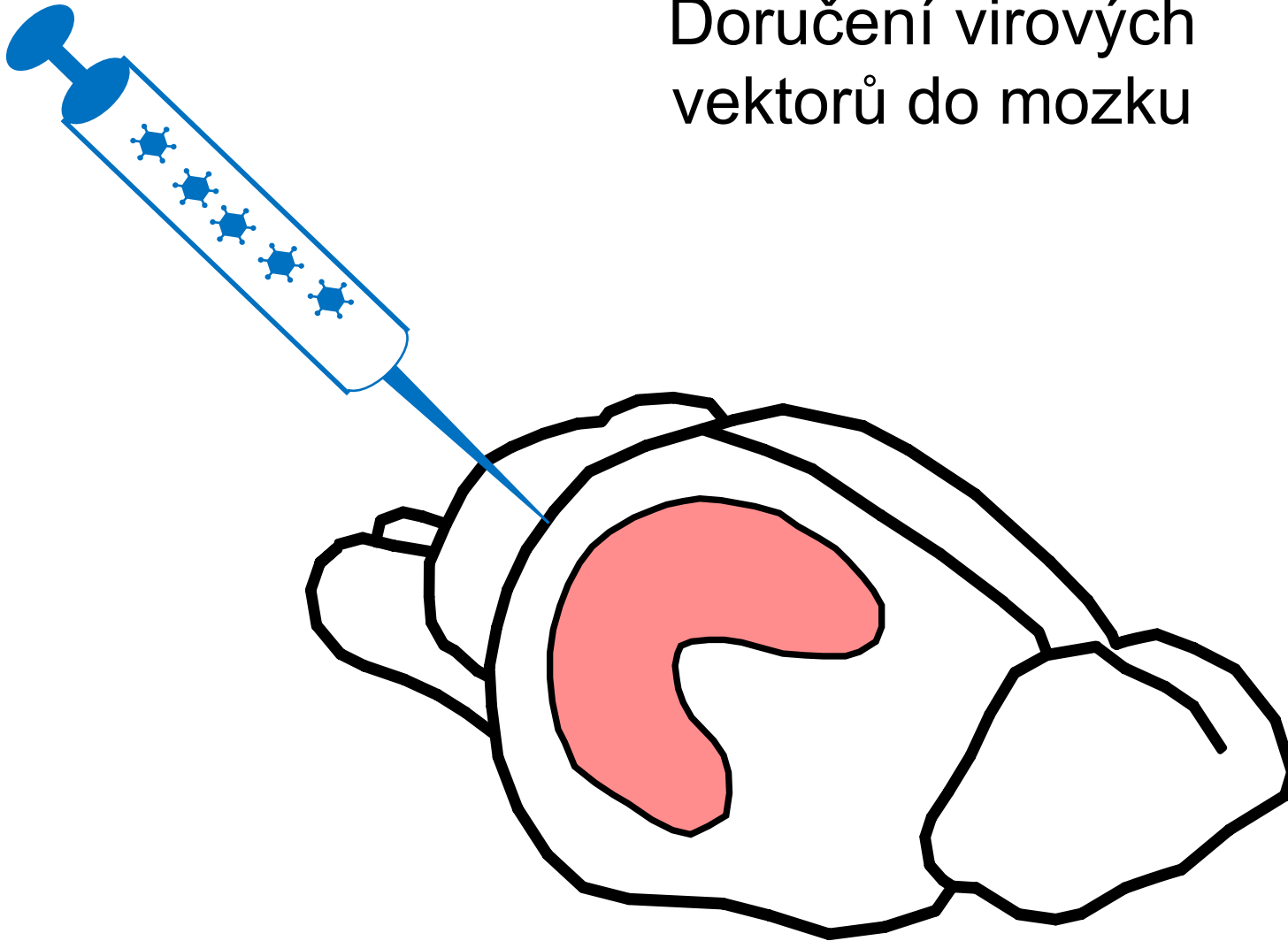

Virový vektor (adenovirus, lentivirus, HSV)

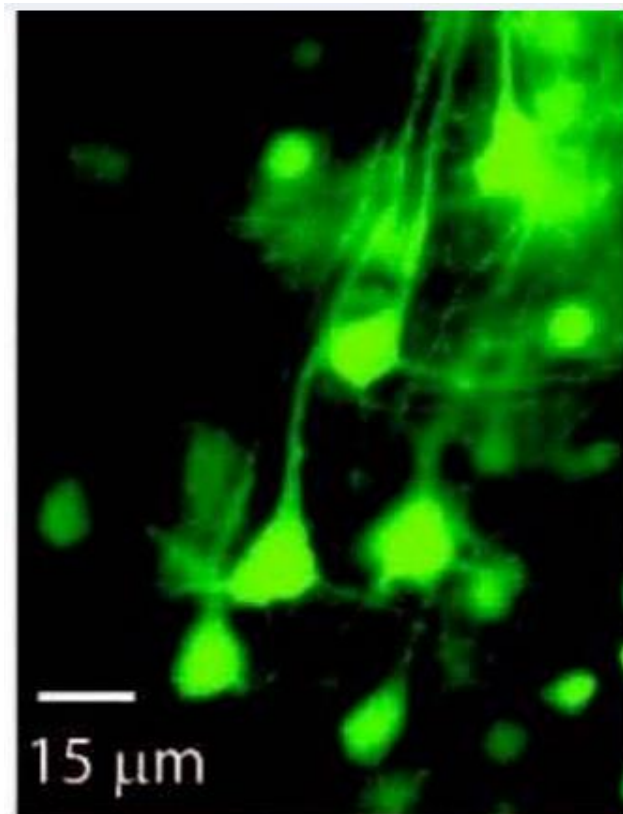
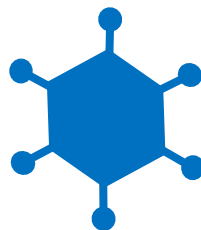
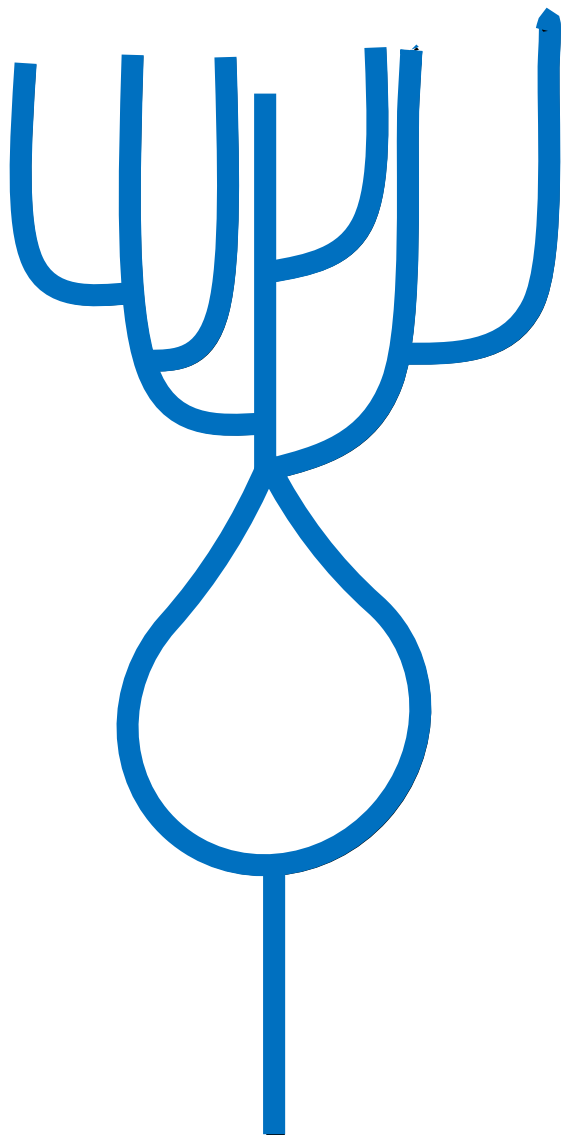

Genetická modifikace

Doručení virových
vektorů do mozku

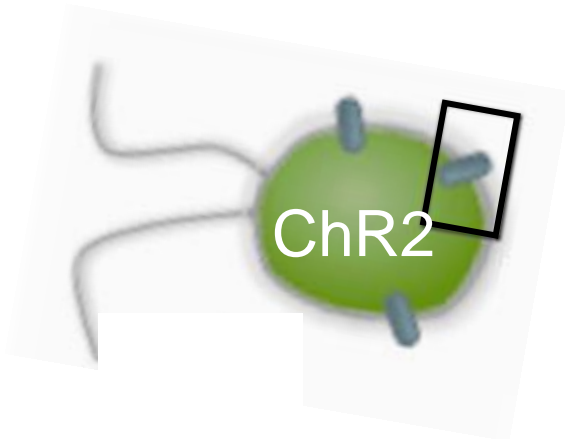

Genetická modifikace

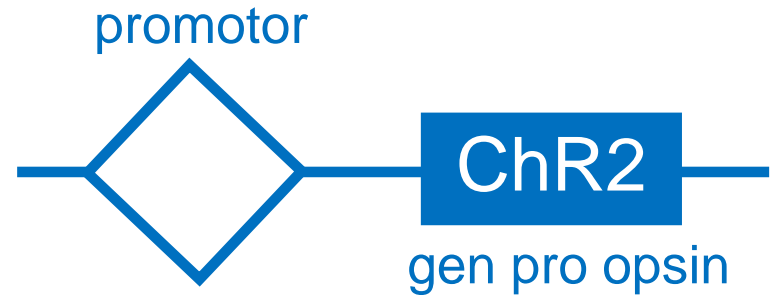

Optogenetika

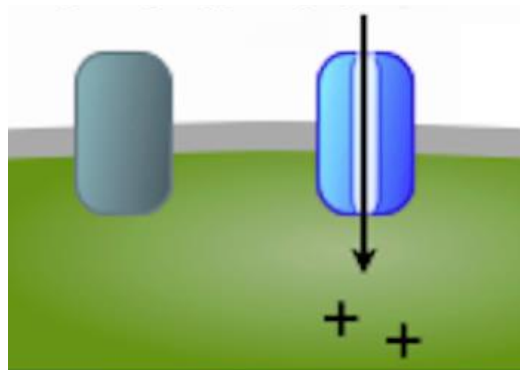
Sinice

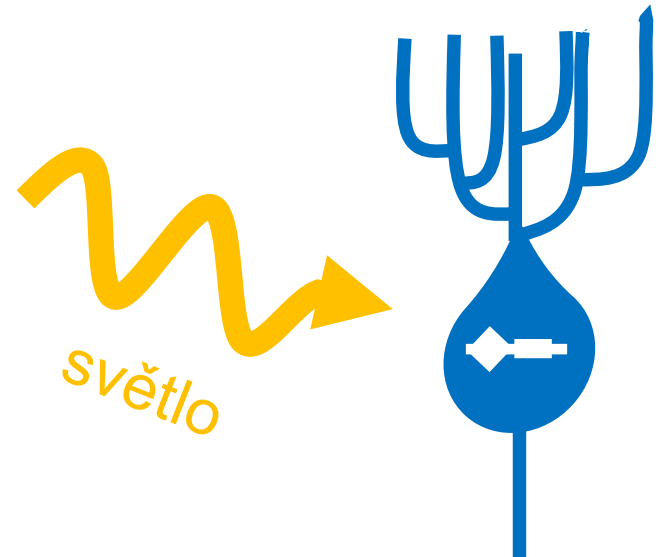
Opsinový genový konstrukt

Světlem aktivovaný iontový kanál (opsin)

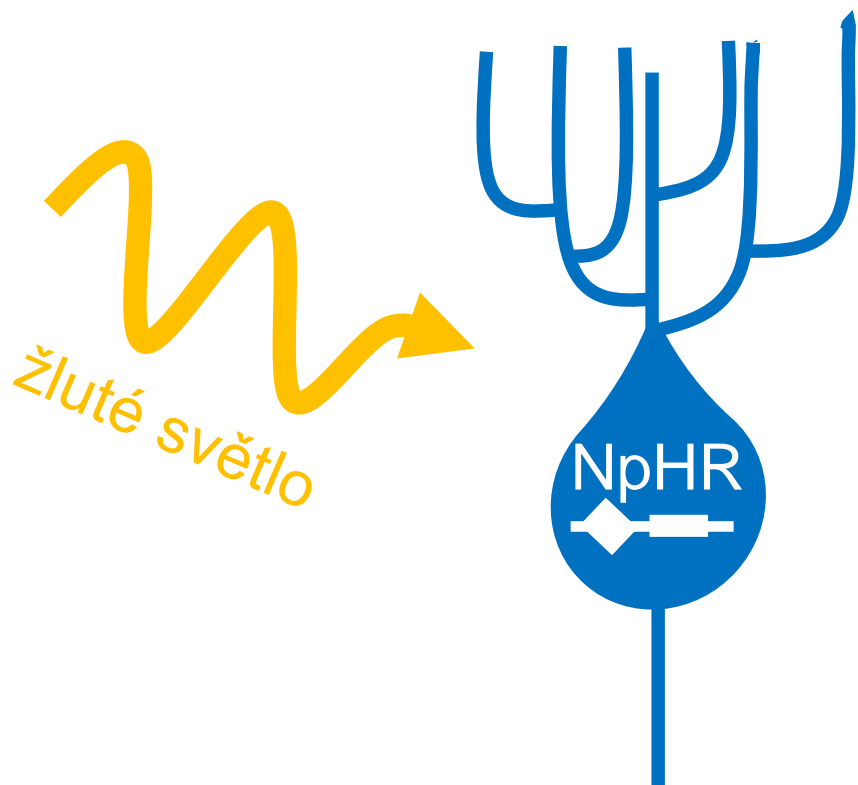

Neuron exprimující opsin

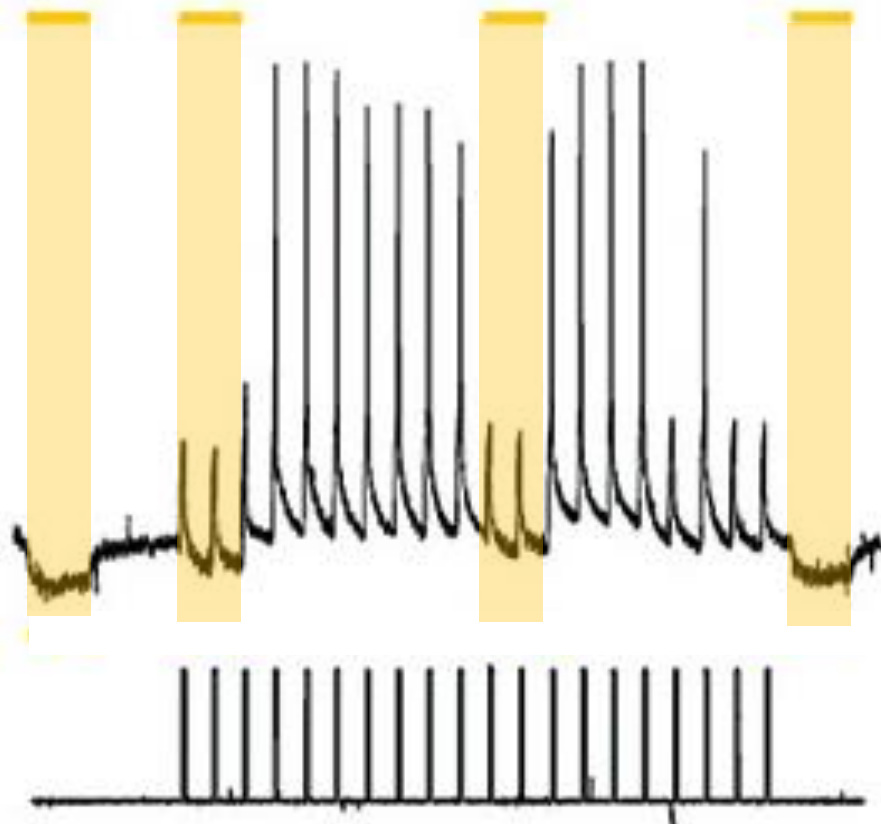

Optogenetika

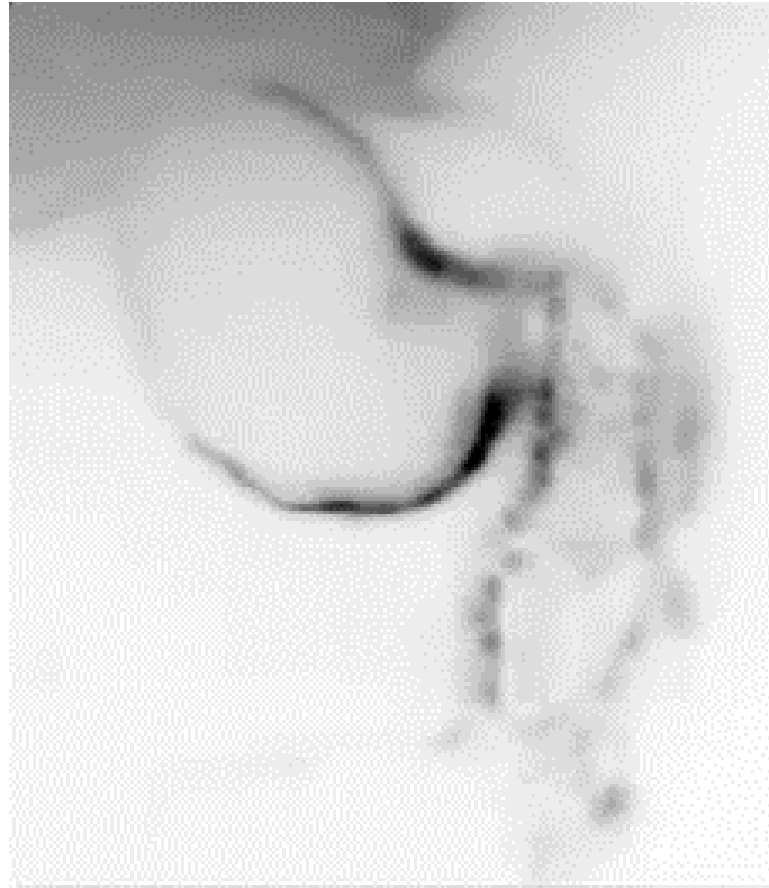
Neuron s inhibičním opsinem NpHR

Aplikace světla

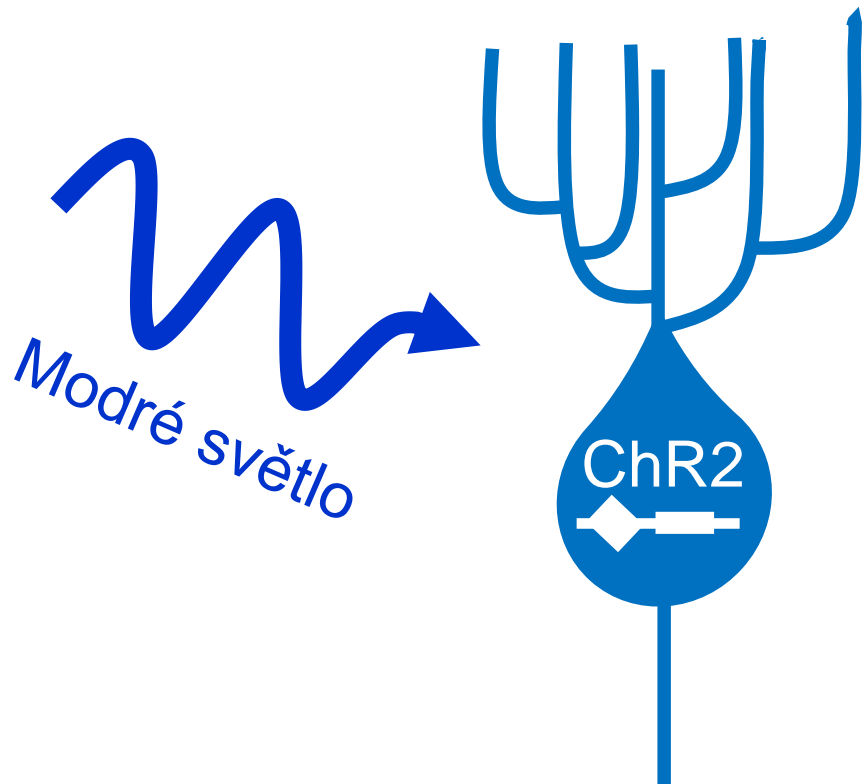

Optogenetika – srdce

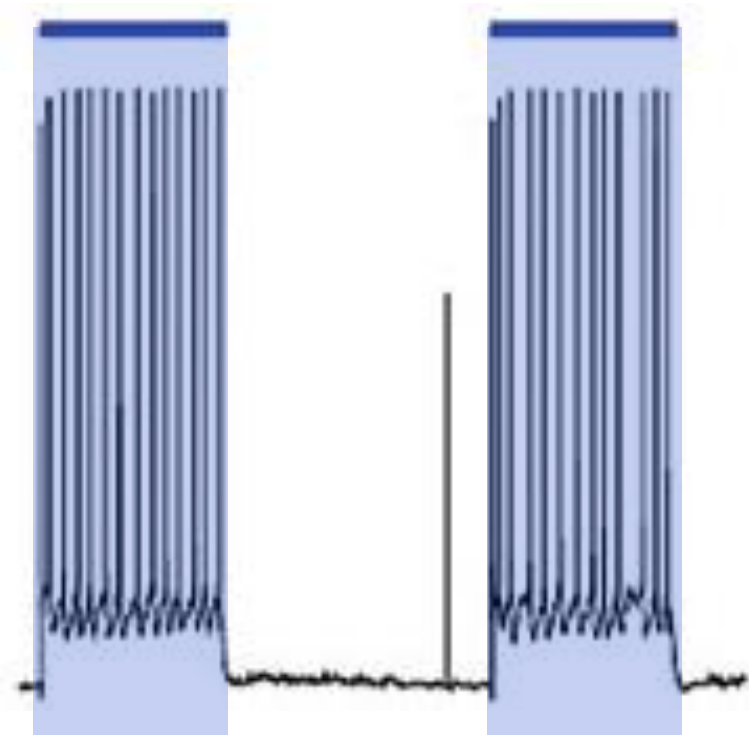

Optogenetika

Neuron exprimující
aktivační opsin ChR2

Aplikace světla

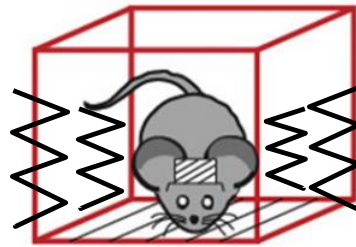
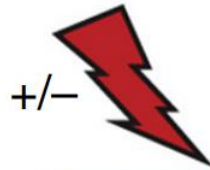

Paměťová stopa

Prostředí A

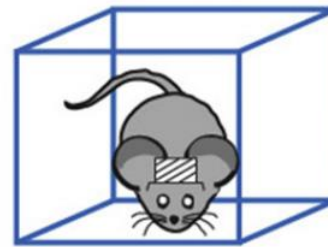

Prostředí B

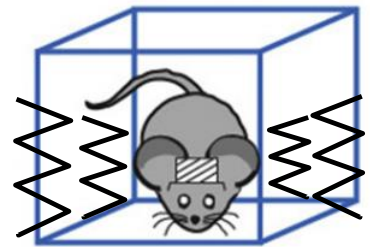
Strach a
záraz

Prostředí A

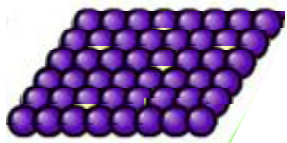

Prostředí A

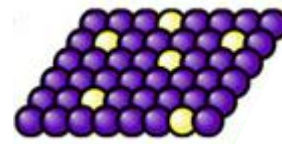
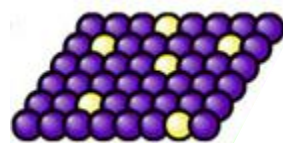
Stimulace
modrým světlem

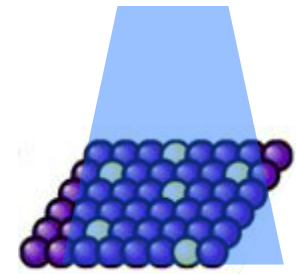
Strach a
záraz

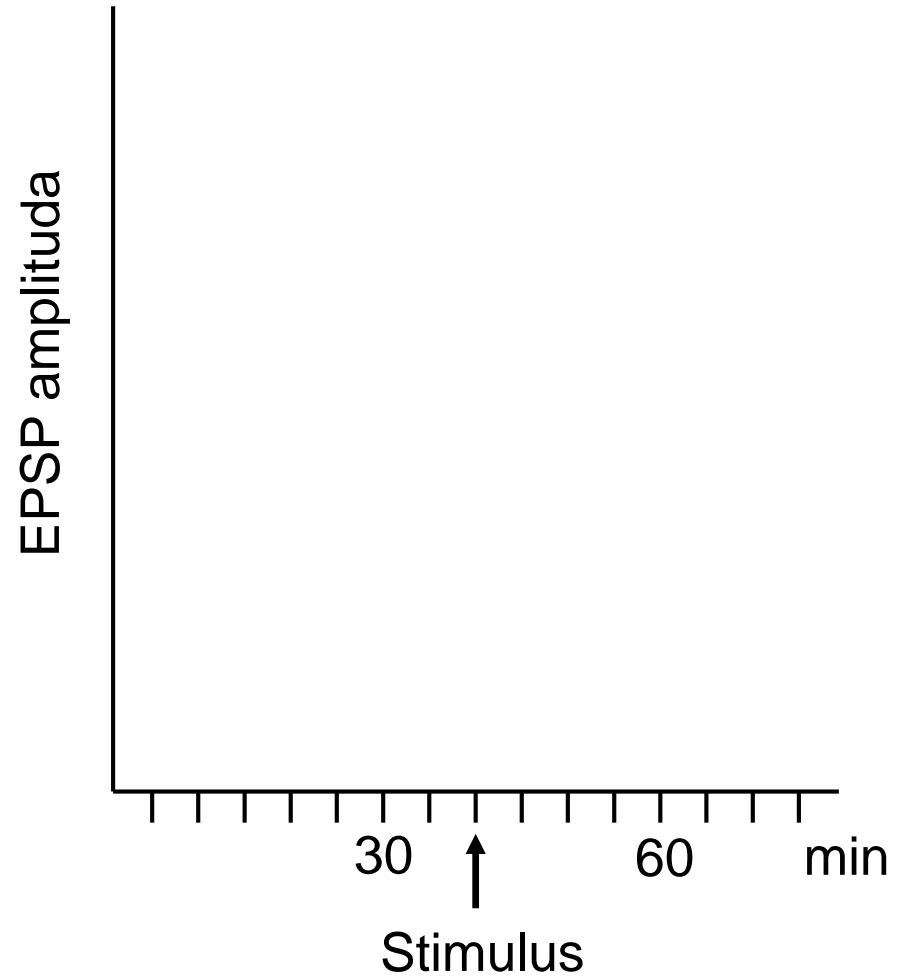
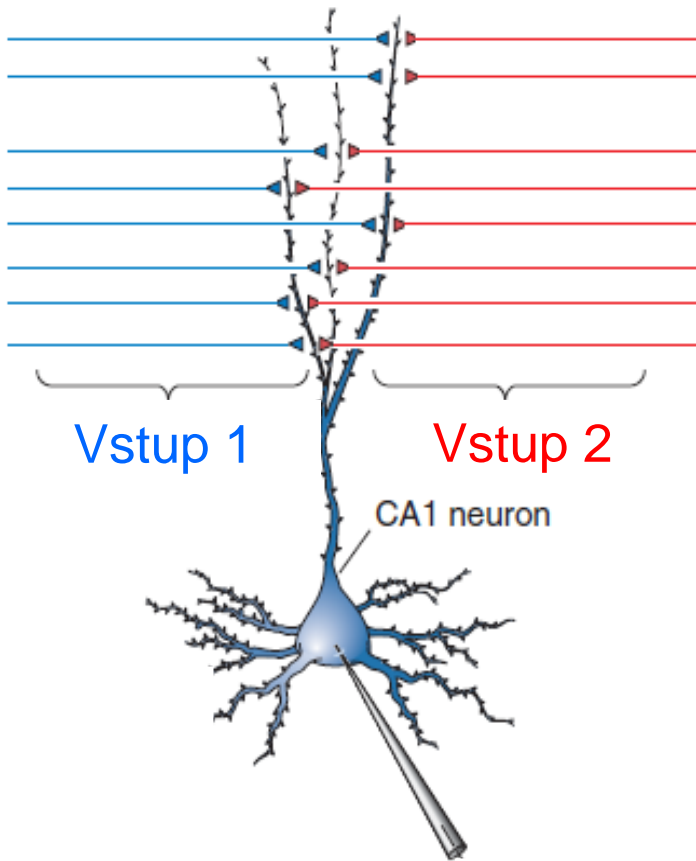
Označení buněk
engramu

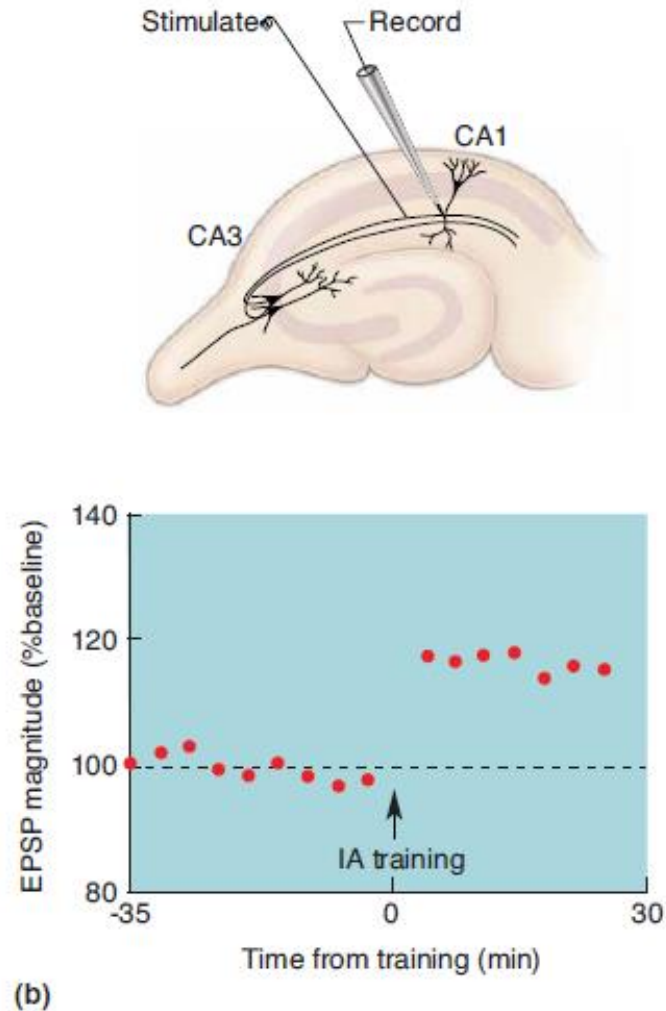
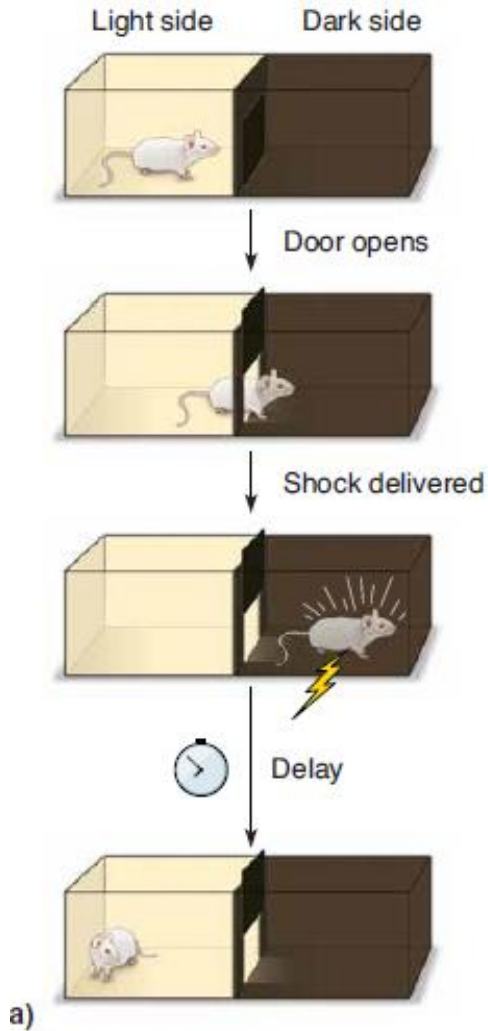
Aktivace buněk
engramu - vybavení

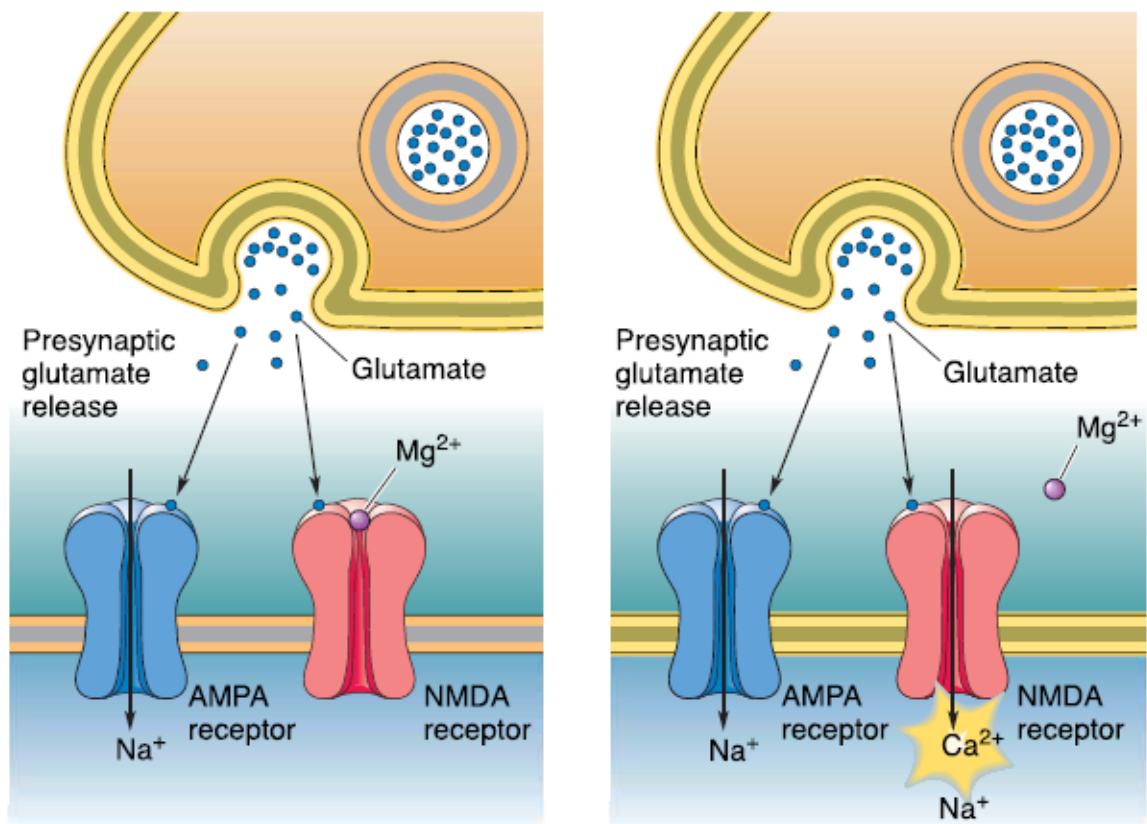
Dlouhodobá potenciace

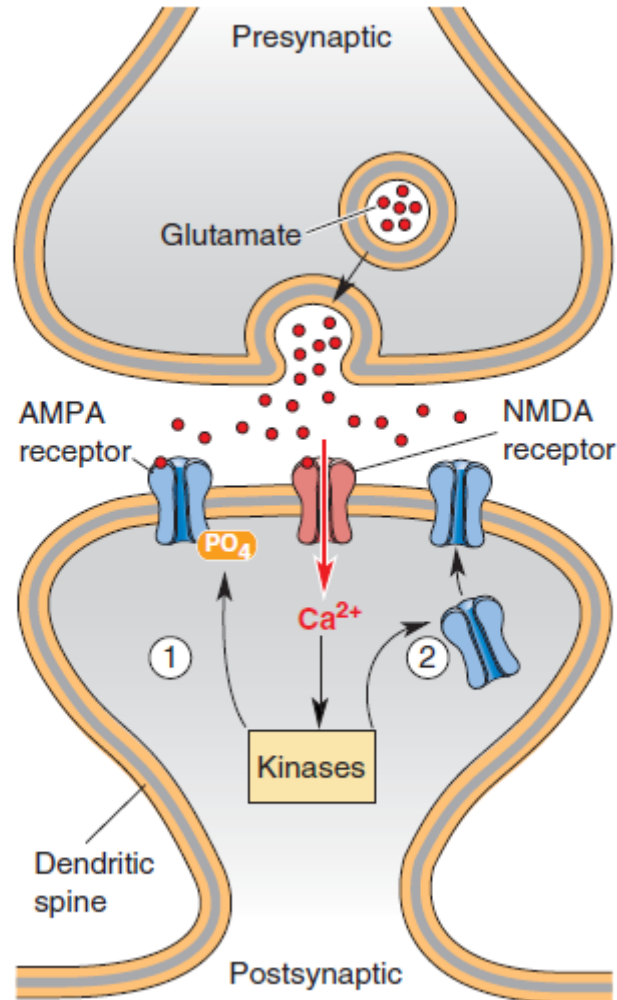
Long-term potentiation

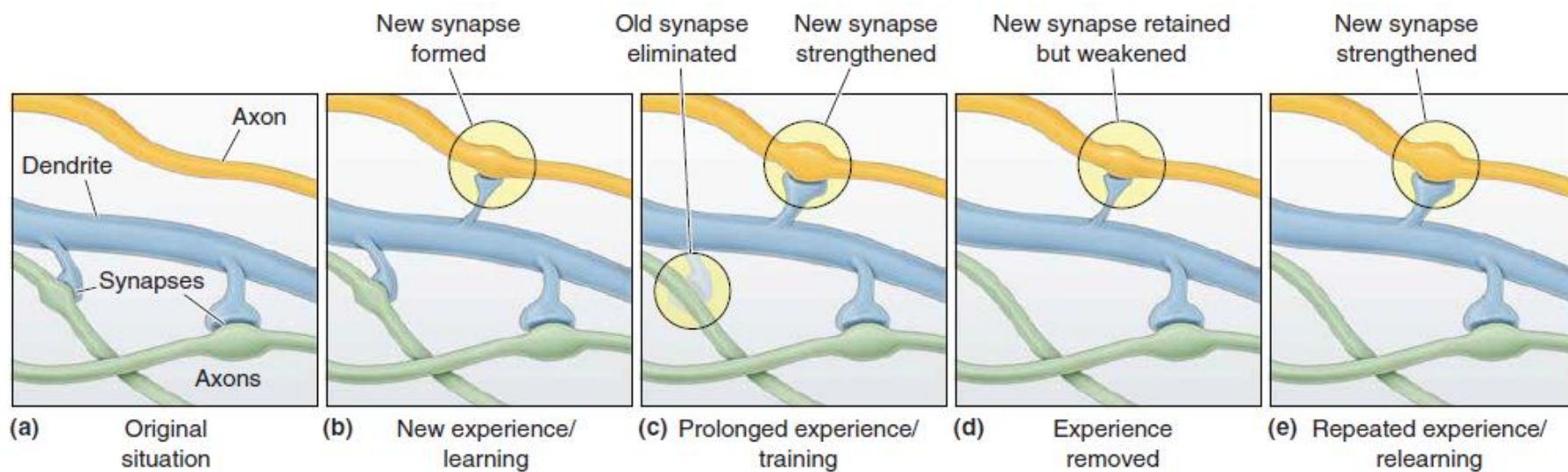
Dlouhodobá potenciace

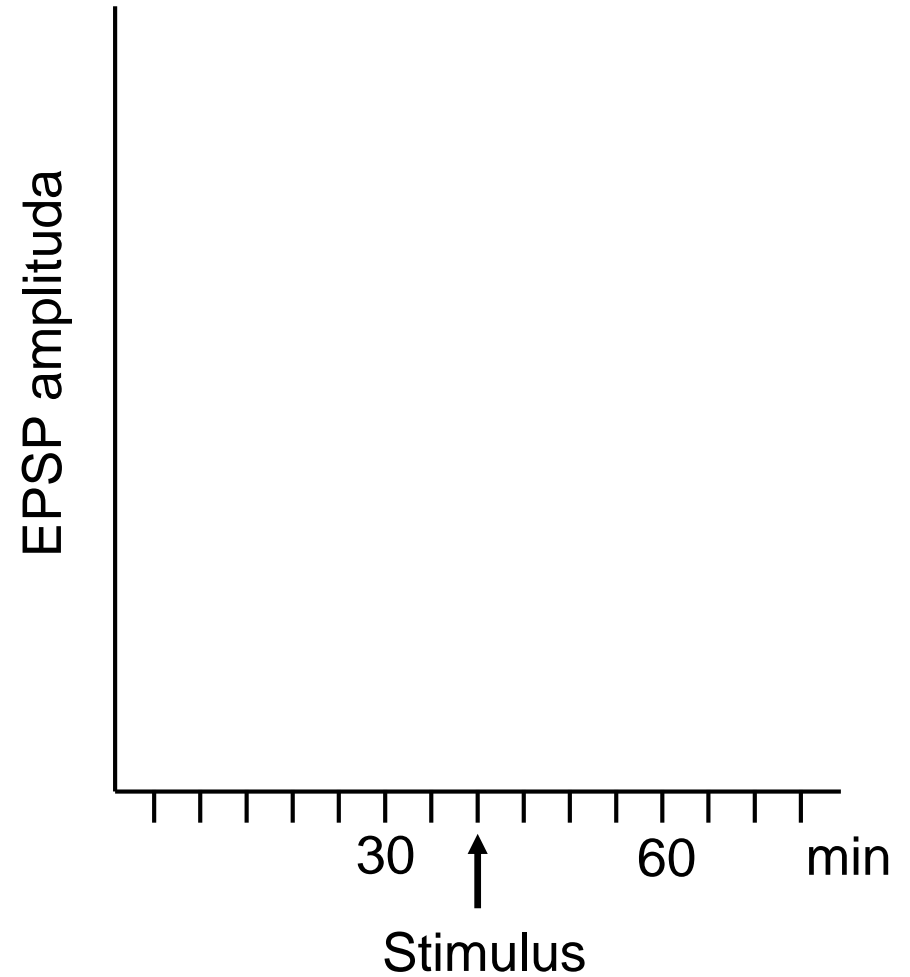
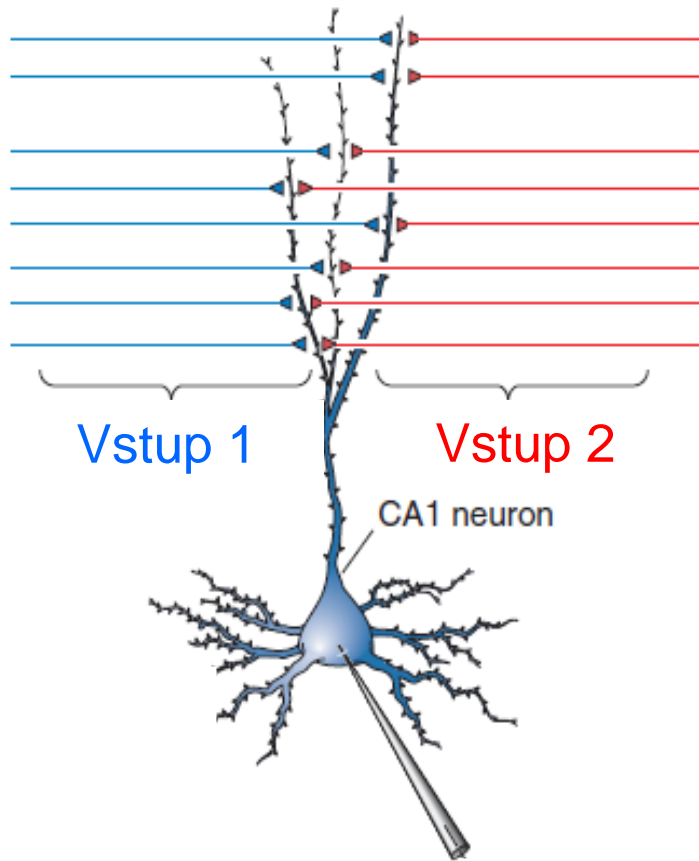
Dlouhodobá potenciace

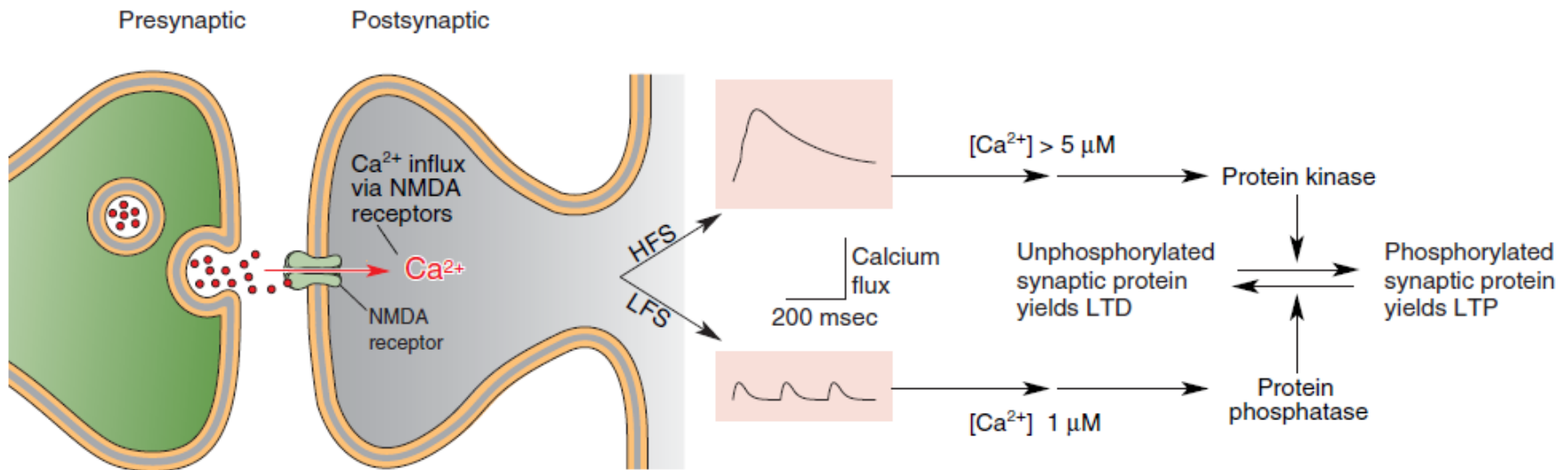
Morfologické koreláty paměti a zapomínání

Dlouhodobá deprese

Dlouhodobá potenciace a deprese

Conclusion

- What is memory and learning?
- How the memory is classified?
- What is implicit memory and its types?
- What is explicit memory?
- Which brain structures are involved in specific types of memories?
- What are the cellular mechanisms of memory formation?
- What is LTP and what role glutamate transmission plays in LTP?
- Consolidation, retrograde and anterograde amnesia